

**ELŐFIZETÉS:**  
Egész évre . . . 6 ft.  
Fél évre . . . 3 ft.  
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét  
illető küldemények a  
szerkesztőnek, anyagiak  
a lap tulajdonosnak kü-  
lendők.

# BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

**HIRDETÉSI DÍJ:**  
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.  
többszöri hirdetésnél olcsóbb.  
Nyiltér sora 25 kr.  
Bélyegdíj minden hirdetésnél  
30 kr.  
A hirdetések Bittermann  
Nándor könyv- és nyomdájá-  
jában és a szerkesztőnél fogal-  
tatnak el.  
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

## Előfizetési felhívás

### „BÁCSKA“

XXI. évfolyamára.

Beköszöntött ismét az új esztendő! Ebből az alkalomból tartozó kötelességünket kívánjuk leróni, a midőn halás köszönetünket fejezzük ki olvasó közönségünk iránt.

Köszönjük a szíves támogatást, a melylyel lehetővé tette, hogy ez évben is tovább szolgálhattuk a hazának, a társadalomnak, a megyének és a városnak érdekeit. Köszönjük a szellemi támogatást és utmutatást, a melyet a kellő alkalommal sohasem vont meg tőlünk.

És a midőn bátrak vagyunk ezt a szíves jóindulatot továbbra is kikérni, talán nem vagyunk szerénytelenek s csak azt kérjük, amit kérnünk szabad. Hivatásunknak tőlünk telhetőleg kielégítően igyekeztünk megfelelni s ha a vidéki sajtónak általánosan ismert mostoha körülményeinél fogva szerény körben működünk is, de az kétségtelen, hogy a magunk elé tűzött nemes célt önzetlenül, komolyan és tárgyilagosan szolgáltuk.

Programmot adni a jövőre, — fölösleges. Olvasó közönségünk ismeri lapunknak ugy politikai, mint társadalmi irányát.

Ugyanazon irányban, ugyanazon önzetlenségel kívánunk eleget tenni kötelezettségeinknek a jövőben is!

#### Előfizetési feltételek:

##### Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . 6 ft.  
Fél évre . . . 3 ft.  
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr.

##### Néptanítók számára:

Egész évre . . . 4 ft.  
Fél évre . . . 2 ft.  
Negyed évre . . . 1 ft.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** és fia könyv- és nyomdájába küldendők.

## Karácsonykor.

Zombor, 1897. dec. 23.

A világtörténelemnek nemcsak vallási, hanem egyéb tekintetben is legnevezetesebb eseménye a kereszténységnek megalapítása, tehát a legnevezetesebb nap a Jézus Krisztusnak születésnapja. Az ő születésével kezdődik a kereszténységnek korszaka: az a korszak, a mely lerombolva a pogányságnak minden félszepségét, minden immorális szokását, elének varázsolta a szeretetnek világát. Ezt a nagy napot ünnepli meg a kegyeletes világ minden esztendőben szent karácsony ünnepén.

Az egek mindenható Urának fia eljött az emberek közé; működésének kettős célja volt. Megváltotta élete árán az embert bűneitől és másodsor példát statuált az istenes életre. Megadta a módot, miképen kell felfognunk a földi életet; tanainak alapelve a szeretet.

És duljon vihar bár, földrengető vihar, pusztítson háboru tüze s szálljon a nemzetekre bármi sulyos megpróbáltatás, az esztendőnek ezt az egy napját arra szántuk, hogy letöröljük egymás könyveit, hogy bekötözzük a talán saját kezünkkel ütött sebet s felolvadjunk a minden idők legmelegetőbb érzésében, az örök szeretetben.

Van, van nyomor, kietlen, pusztító . . . Van végtelen szenvedés, vannak csapások, melyek igaztalanul érnek ártatlanokat s vannak bűnösök, a kik szennyes lelkükkel és fölemelt fővel legelől járnak a büszség vásárján . . . De mi ez, ha lelkünkbe száll a szeretet melegei? Eltűnik minden keserű érzés szívünkbelől s legnagyobb ellenségünk felé is nyílt szívvel kiáltjuk oda a békülés, az engesztelés szavait!

Béküljünk ki! Örvendezzünk egymás örömeinek s dicséjünk a mindenség nagy Alkotóját, aki teremtett ilyen közérzésű napokat is, a melyen

mint az áhitat száll az emberek szívébe az apostoli jóság, az imádságos szeretet.

. . . A krónikás, ime, megpendítette a hymuszok hangját s ha meg nem álltanák az események, hát tovább dalolna a szeretetről.

Bizony szebb és könnyebb téma az, mint a hétköznapi napszamos munkája, a közélet, a társadalom, az anyagi érdekek örökös száraz malma.

De hát ezen az ünnepen feledni akarjuk a keserveket s látni szeretnők a vigasztalóbb, föl-emelőbb képeket, melyek biztatóan vezetnek bennünket a jobb jövőre, a kibontakozás felé.

Ennek a magyar nemzetnek nincs is ám annyira oka a panasza, mint a mennyiszter az alkalmat keressük rá. Nézzünk csak körül a nemzet előtt. Nem látunk-e lázas munkától duzzadó új nemzedéket, mely tesz-vesz, küzd és alkot s nem látjuk-e, hogy amit alkotunk, azon minden rajta van nemzeti jellegünk, magyar lelkesedésünk, tudásunk és munkabírásunk peocséte.

Csak pillantsunk vissza három évtizeddel . . . Vagy ne is pillantsunk, mert kár az öregek hangulatára a mult szomorúságaival is zavarni. Az öregek csodát láttak elvonulni maguk előtt s emberi gondolatukkal nem is képesek követni a haladásnak azt a rohamos elvonulását, melyet magyar földön egy emberöltő alatt megtapasztaltak.

Ez a rohamosság még a fiatal Magyarország előtt is merésznek tűnik föl s az a nemzedék, mely most vette kezébe a munkát, az építést, az alkotást: erősen érzi, hogy még nem a tetőzetten dolgozik, hanem a falak szilárdításán; de azt is érzi, hogy ezek a falak már viharokkal dacolnak, s földrengéstől se nagyon mozdulnának meg.

Ez a bizonyosság a szilárd munkának jóleső tudata.

Magyarország, hála Istennek, meg van! Erőben, jólétben gyarapodva, tekintélyben oly magasra

## A „BÁCSKA“ tárcája.

### A Jugovicsok anyja.\*)

— Szerb néphallada. —

Uram Isten, micsoda történet!  
. . . Rigómezőn hogy harca kelének,  
Mind a kilenc Jugovics ott volt ám!  
S tizediknek az öreg Jug Bogdán!)

Kéri Istent Jugovicsok anyja:  
Ha önéki söllyom-szemet adna,  
S lenne néki fehér hattyu-szárnya,  
Rigómező síkjára hogy szállna,  
Hogy a kilenc Jugovicsot látná, —  
S tizediknek az öreg Bogdánt rá!

A jó Istent addig-addig kérte:  
Söllyomé lett mindkét szemé éle,  
És lett néki fehér hattyu-szárnya  
S Rigómező síkságára szálla.

Jaj, a kilenc Jugovics halott ám!  
S tizediknek az öreg Jug Bogdán!  
Kilenc kopllya ott áll fejfa-módon,  
A kopllyákon ott ül kilenc söllyom,  
Kopllyák körül kilenc jó lovat lát,  
Ezek körül kilenc bösz oroszánt.

És kilenc ló nyerit fel egyszerre,  
Bösz oroszán kilenc jaidul erre —  
S kilenc söllyom száll sikoltva fel-le.

De az anya a szíven erőt vett,  
Nem törtek föl szívéből a könyvek.

A lovakat fogja, a kilencet,  
Az oroszánt fogja, a kilencet,  
A söllyomot is fogja, a kilencet —  
És visszatér fehér kastélyába.  
A menyéit ott amint meglátja,  
Hozzájuk megy — s lesz csodák-csodája:  
Összeszuklik kilenc özvegy jajja,  
Kilenc árva könyje foly patakba,  
Kilenc jó ló nyerit fel egyszerre,  
Bösz oroszán kilenc jaidul erre —  
S kilenc söllyom száll sikoltva fel-le.

De az anya a szíven erőt vett,  
Nem törtek föl szívéből a könyvek.

Órájában a sötét éjjelnek  
Deres lova nyeritez Demjénnek,  
Szól az anya Demjénéhez, kérde:  
„Mondd csak menyem, Demjén felesége,  
Mért nyerit úgy Demjén paripája?  
Talán éhes a tiszta buzára?  
Talán szomjas Zvenca forrására?“  
Felel neki Demjén felesége:  
„Édes napam, Demjénnek szüleje!  
Nem éhes az a tiszta buzára,  
Nem szomjas az Zvenca forrására;  
Nyerit, mivel Demjén rászoktatta  
Éjjelként őt az apró zabra —  
S országúti éjjeli járatra;  
Kesereg ő mostan a gasdáján,  
Hogy azt mért nem viheti a hátán.““

De az anya a szíven erőt vett,  
Nem törtek föl szívéből a könyvek.

Hogy megvirradt, hogy a nap felszállott,  
Két fekete holló arra szállott.

Véres szárnnyal jöve mindkettőjük.  
Elfáradtak; tajtékzott a csőrük.  
Elesett hős kezét hosták ők el,  
Ujján arany karikagyűrűvel.

Lehull a kéz, anyáibbe hullta.  
Fogja azt a Jugovicsok anyja,  
Fogja, nézi, forgatja, forgatja.  
Majd szólítja Demjén nőjét, kérde:  
„Édes menyem, Demjén felesége!  
Ezt a kezét fel nem ismernéd-e?“  
Demjén nője im e választ adja:  
„Édes napam, Demjénnek anyja!  
Ez a kéz itt Demjén keze fője;  
Mert a gyűrűt jól ismerem rajta,  
Vélem ezzel ment az esküvőre.““

Fogja ismét Jugovicsok anyja,  
Fogja, nézi, forgatja, forgatja —  
És hozzája így suttog az ajka:  
„Oh én kezem, oh én zöld almácskám!  
Hol nőttél fel, — merre, hol téptek le?  
Itt nőttél fel, az én lágy ölemben,  
Ott téptek le, Koszovó?) síkságán.““

S fájdalomtól szíve úgy megtellett,  
Úgy megtellett: nyomban ott repedt meg.  
Az ő kilenc hős Jugovicsáért,  
S tizedikért: öreg Jug Bogdánért.

Dömötör Pál.

## SZOCIALISTÁK A FALUBAN.

Írta: Pozsonyi Béla.

A nagyfenyi csárdától nyugatra eső végtelen sikon  
prűszkölve állott meg a vonat és kiszállított a bács-  
csontéri vasuti állomáson. Meglepetést akartam szerezni  
az öregeimnek, nem irtam meg, hogy kocsi küldjenek

\*) Rigómező.

\*) Felolvasott a Kisfaludy-Társaság dec. 15. tartott ülésében.  
1) A Jugovicsok atyja.

növe, a milyen félezer év óta — nemzeti királyaink dicső ideje óta — nem volt. Európa népei bennünk látják a világ békéjét őrző nagy népszövetség támaszát, — igenis, bennünk magyarokban, s nem az önmagával meghasonlott Ausztria egymással verekedő népeiben. Ezt halljuk évek óta hangsúlyoztatni a nagy nemzetek sajtójában és hatalmas államfők ajkairól is.

Belső konszolidációnk nagy munkája is sokkal előre haladottabban van, mint képzelnék; s bár itt elbizakodásra nincs ok, — azt egész őszintén konstatálhatjuk, hogy még egy hasonló békés időszak, mint a mit eddig élveztünk — erőssé, hatalmassá fogja tenni a magyar nemzetet közgazdaságilag is. A várt föllendülés itt csak most fog bekövetkezni.

És azért még sincs politikai béke a szeretet ünnepe sem. Épp most folyik a törvényhozásban áldatlan vitaközlés legégetőbb kérdéseink fölött. A kik ezt a vitát provokálják, kitűnő hazafiak, azt elismerjük, tiszta önzetlenség vezeti őket most is, mint mindig; mégis, úgy rémlik nekünk, hogy most az egyszer nem alkalmas időben láttak hozzá igazai hangoztatásához s a nemzet nem kíséri rokonszenvvel vállalkozásukat, mely végtelenségig menő harcot hirdeti, a mikor a béke, a szeretet ünnepe derül a nemzetre . . .

### Vármegyei közgyűlés.

Bács-Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottsága — mint már mult számunkban megírtuk — kedden d. e. 9 órakor tartotta meg ez évi negyedik rendes közgyűlését.

Megírtuk már, hogy a közgyűlés az árvászéki elnöki állásra Schlagetter Gyula, zombori polgármestert, a házipénztári főpénztárnoki állásra Jakobsits János, árvászéki alpenztárnokot, az árvászéki alpenztárnoki állásra Vuits Péter, házipénztári alpenztárnokot, a házipénztári alpenztárnoki állásra Bittermann Gyula, számvevőségi gyakorlatnokot választotta meg.

Az 1897. év végével a közigazgatási bizottságból kilépő öt tag helyei betöltettek, a törvény előírása szerint, névszerinti szavazással. Megválasztottak: dr. Alföldy Gedeon, Sándor Béla, dr. Molnár Károly, Siskovits Tamás és Piukovits József.

Az állandó választmányba Sztankovits György, ifj. gróf Chottek Rezső, Fernbach Bálint és Vuits János, az egészségügyi választmányba pedig Sztankovits György és Szaich Gyula választottak meg.

Az igazoló választmány a következőleg alakult meg: elnök: Sándor Béla, a főispán tagokká kinevezte Kuluncsits Ágoston, Piukovits József és dr. Rátay József bizottsági tagokat; a közgyűlés pedig megválasztotta: Bertolino Sándor, Czirfusz Ferenc, id. Ertl János, Kohut Henrik és Roheim Zsigmond bizottsági tagokat.

Megalakított a vármegyei gazdasági választmány és a vármegyei ipartanács is. Mind-

kettőnek elnöke Karácson Gyula alispán. A gazdasági választmány tagjai: dr. Alföldy Gedeon, Bezeredy István, id. Ertl János, Eigl József, Gräber Gyula, id. Mihályi János, Kesselbauer Károly, Herz Ede, Latinovits Géza, Latinovits János, Lebach Péter, Nagy Mihály, Popovits Sebő, Rác György, dr. Gertinger Pál, Szemző István, Siskovits Tamás, Trischler X. Ferenc, Ungár József, Vény Márton.

Az ipartanácsba a szegedi kereskedelmi és iparkamara részéről rendestagokká Lebach Konrád, Krieg Béla, póttagokká Schneider János és Marsch János, a törvényhatósági bizottság részéről pedig rendes tagokká Roheim Károly és Willmann Mátyás, póttaggá pedig Kniesel Jakab választották meg.

A közgyűlés egyéb tárgyairól a következő tudósítást közöljük:

Alispáni jelentés a közügyek állapotáról. — A jelentést lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük. A jelentés felolvasása után Szendy Lajos, bizottsági tag szólott fel s kérdést intézett Karácson Gyula alispánhoz, vajjon a jelentésben jelzett 12000 szűkölködő alatt családokat, avagy egyeseket kell érteni. Karácson Gyula kijelenti, hogy 12000 az inségesek száma; lélekszám értendő, így érkeztek hozzá be a jelentések. Ugy a felszólaló, mint az egész közgyűlés általános helyesléssel vette tudomásul a jelentést.

Bellügyminiszeri rendelet a dögtérkek és gyepmesteregről alkotandó szabályrendelet tárgyában. — Az alispán elnökle alatt egy bizottság küldetik ki a szabályrendelet előkészítésére; a bizottság tagjai: a főjegyző, a főjegyző, Pitz Albert megyei és Kusenda János állami állatorvosok, továbbá Szemző Gyula, Szemző István, Fernbach Antal, Ertl János, id. Rác György és Tóth József bizottsági tagok.

Bellügyminiszeri intézkedés a vármegye 1898. évi költségvetésének jóváhagyása tárgyában. — A miniszter a költségvetést észrevétel nélkül tudomásul vette.

Bellügyminiszeri intézkedés a községi és körgyűzők nyugdíjazásánál a millenáris évek kettősen leendő számítása iránt hozott határozat jóváhagyása iránt. — Jóváhagyatik.

Az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás m. kir. kormánybiztosának átirata a kiállítás céljaira átengedhető művészi alkotások tárgyában. — A vármegye sajnálkozással konstatálja, hogy nem rendelkezik olyan művészi alkotásokkal, amelyek a célnak megfelelnek.

Főispán ur átteszi a folyó hó 19-én megtartott számonkérésnek jegyzőkönyvét. — Tudomásul vétetik.

Főispán ur átirata, melylyel közli, hogy dr. Holländer M. Dávid bács-kulai gyakorló orvost tb. járás-orvosnak kinevezte. — Tudomásul vétetik.

Szabolcs vármegye közönségének átirata a difteritis elleni védekezés szempontjából a versával való oltásoknak minnél szélesebb körre leendő kiterjesztése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Szabolcs vármegye átirata öfelsége a királyhoz küldendő diszkrétívitás s öfelségének ércszobrá tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Alispáni és illetőleg árvászéki elnök előterjesztés a megyei házipénztár és az abban kezelt alapok felesleges pénzkészletének, úgy a másként nem gyümölcsöztesíthető árva- és letéptényeknek az 1898. évben mely pénztáratéknél leendő gyümölcsöztesítése iránt. — A határozat névszerinti szavazással, 79 szavazattal egyhangulag hozatott meg. Ugyanazon arányban és ugyanazon pénztáratéknél helyezettnek a vármegye pénzei el, mint a mult évben.

Alispáni előterjesztés a tiszt legények javadalmazásának a tiszt legény nyel bíró tisztviselők kezéhez leendő kiszolgáltatása iránt. — A tiszt legények illetménye ezután szolgatartási átalány címén az illető tisztviselőknek fizetetik ki.

Alispáni előterjesztés a betegpótlási pótdadó meg-

állapítása és az ezen célra a vármegyei pótdadólaphól ideiglenesen átvett 5000 frtnyi összegre vonatkozó alispáni intézkedés jóváhagyása iránt. — Jóváhagyatik.

Alispáni előterjesztés Mokry Gáspár halászlé kihágási ügyében felmerült és ítéletileg meg nem állapított s így beszédhetlen 4 frt költségnek leírása iránt. — Leiratik.

Alispáni előterjesztés Ó császári és apostoli királyi Felségéhez intézett hódoló felirat díszablájának költségéről és a kiutalást elrendelő alispáni határozat jóváhagyása iránt. — Jóváhagyatik.

Alispáni előterjesztés a folyó évben lefolyt dunai nagy árviz alkalmával a védekezést vezető közigazgatási tisztviselőknek jutalomban való részesítése tárgyában. — Deák, Tarczyay és Hipp főszolgabírák, továbbá a hódásági szolgabíró 100—100 frt jutalomban részesítetnek.

Alispáni előterjesztés a lefolyt évben tanúsított szorgalomért egyes tisztviselőknek jutalom, a megyei szolgazemélyzetnek pedig a rendkívüli viszonyokra való tekintettel segély adása tárgyában. — Az alispáni előterjesztés értelmében a megtakarított összeg terhére kiadható szorgalmukért Zottományi Mihály, Türr Antal és Horváth József számvevők 50—50 frt jutalmat kapnak; a hivatalosoknak és órálló legényeknek 10—10 frt, a palotafelügyelőnek pedig 30 frt segély szavaztatott meg.

Alispáni előterjesztés „Az iskolai rend védelme” tárgyában alkotandó szabályrendelet iránt. — Az alispán elnökle alatt Vojnits főjegyző, Pribil főjegyző, Gräff tanfelügyelő és Czirfusz bizottsági tag küldetnek ki a szabályrendelet előkészítésére.

Vármegyei árvászéki előterjesztése az 1898. év egész tartamára két kisegítő ideigl. díjnak alkalmazása tárgyában. — A két díjnak továbbra is alkalmaztatik.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara átirata az O- és Uj-Futtakon létesítendő ipartestület tárgyában. — Az ipartestület alapszabályai jóváhagyás végett a miniszterhez felterjesztetnek.

Az országos nemzeti szövetség átirata az országgyűléshez a létesítendő Pantheon ügyében benyújtott emlékiratának pártolása tárgyában. — Pártoló felirat intéztetik a képviselőházhoz.

A központi bányászati intézet kérelemlevele anyagi támogatás iránt. — A kérelemnek hely nem adható.

A jegyzői képesség megítélésére kiküldött bizottságnak dr. Horváth Akos elköltözése folytán megüritt hely választás utjánai betöltése. — Dr. Csernyus Pál allügyész választott meg.

A vármegyei főjegyzői helyettesnek 1876. évi VI. t. c. 55. § a rendelkezéséhez képest kijelölése. — Dr. Csernyus Pál allügyész jelöltetett ki.

A Zenta városi tisztújításhoz esetleg szükséges leendő alispáni helyettes megválasztása. — Pribil Ernő főjegyző választott meg.

A jankováci községi rendőrség felebbezése a község képviselőtestületének fizetéstik felemelését megtagadó határozata ellen. — Jóváhagyatik.

Gergely János felebbezése a Kis-Hegyész községben megejtett esküdt választás ellen. — Jóváhagyatik.

Drach Antal gajdobrai r. kath. plébános felebbezése a község képviselőtestületének földmívelési átalány megtagadását kimondó határozata ellen. — A határozat feloldatik.

Katona Sándor ó-kanisai polgári iskolai és tornatanító felebbezése O-Kanisza község képviselőtestületének a tornatanítói állás eltörlését kimondó határozata ellen. — Pótlás végett kiadatik.

Csernak András és társai felebbezése Zenta város képviselőtestületének a Boromisza János polgármester által előlegkép felvett utiköltségek elengedése tárgyában hozott határozata ellen. — Feloldatik.

O-Futtak község képviselőtestületének a nagygyűlésen részt vett tanítók fuvar- és napidíjainak megállapítását megtagadó határozata és ez ellen Gruber Bálint és társai által beadott felebbezés. — A község újabb határozat hozatalra utasítatik.

Bács-Szenttamás község képviselőtestületének határozata a segéd- és kezelőszemélyzet fizetésének fel-

értem; így aztán a Susolyka uram alkalmosságán kellett megtennem a faluig azt a hét és fél kilométernyi utat, melynek barátságatlan zökkenéseit még ma is érzem valahol a lágyékom táján.

Mikor lekocoráztunk a kövezett vasuti feljáróról, egy hirtelen esésel tengelyig vágódunk a félig fagyos sárba, mely néhány perc alatt úgy megkötötte a kereket, hogy azontul csak a két első forgott, a két hátsó meg csak úgy csuszott. Susolyka uram nagyokat vágdosott a két rossz gebére s amint koronként pihenőt tartott az ostorral, lopva nézett hátra, ha nem vesztette meg el?

Az ut két oldalán a délelőtti nap sugárzózzal ragyogta be a határt, mely fölött az erősen csipős ájér kékes színben uszott. A sima tarló hervatag fűtven apró fehér gyöngyökben hevert a zuzmara, míg a könnyebben fölüngedő ugar nedves göröngyén csak úgy csillogott az a pókhálószőrű szövet, melynek üvegelyem szálait az éjszakai fagy és az ébredő nap sugara fonja.

Beláthatlan távolságokra kalandozhat a szem e messzeterjedő sikon, mely a legkisebb hajlattól meg nem zavart egyenletes laposágával olyan mint egy széles, nagy gyalulatlan padló. S a mint ezt a szürke pusztaságot nézem, eszembe jut, hogy mikor nemrégiben a tavasszal erre jártam, olyan csodálatosan szép szőnyeg borult e tájra, hogy a ki azon végig tekintett és látta itt a bokrosodó őszi-vetés baragos zöldjét, a tavaszi árpa smaragdját, a virágzásba meo repce heliotrop színét és érezte hozzá az áprilisnak azt az illatát, mely a földnek, a fűnek és a levegőben uszó párák szagának sajtósága vegyülte, annak valahányszor visszagondol e tájra, egész életére kéjben fog fűrdni a lelke.

Félkézzel vet erre a gazda, két kézzel hullik az áldás és a ki még nem látott csodát, az nézze meg ugy őszkel, hogy milyen itt a Bácska szívében a leveles kukorica-erdő.

Hanem az ut, az egyformán rossz télvizben és nyári porfelleghben . . . inaszakadva gyűtrekzik a Susolyka János két rossz gebéje. Pedig a gazdájuk egyre biztatja őket, biztatja szóval, félkéz doronggal:

— Gyű te Bagi András, gyű te Veréb Jóska! Hallgatom eleintén . . . sehogy sem értem. Ez a Susolyka vénségére bizonyosan megkerült. Hisz, a

kiket itt a lovaiban biztat, mindkettő tekintélyes jómódu gazda bent a faluban. Mért veszi a nevüket ilyenképp csufra?

Ötven órai vergődés után a falu alá értünk. Erőteljes fiatal ember jött velünk szemben a gyalog ösvényen; a négyzetlegesen csikolt veres-barna mandilján valami kottilionszerű jelvény lógott. Mikor közelünkbe ért, odaszólt Susolykának:

— Holnapra nincs gyűllekezés . . . beteg a prédikátor. Szőljen kend be a Hanáknak, az meg adja arrébb a soron a többi elvtársaknak.

Nyakas büszkeséggel haladt tova; pár lépésre aztán ismét visszafordult:

— Biztassa kend már a csikókat!

Nagy rhögésre fogta, mikor az öreg odavágott a lovak tomporára és újabb nógatásra fogta:

— Gyű te Bagi András, gyű te Veréb Jóska!

Othon az ücsém azzal lepett meg, hogy a szocialisták nyolc emberüket szorították be a képviselőtestületbe, a tisztújítás alkalmával pedig, a midőn minden adózó szavaz, az egész előjáróságot a saját embereikből alakították; az öreg birótól a bikabéresig most mind szocialista a községháznál. Azt is hozzátette, hogy a gazdák ugyancsak meg vannak riadva.

Nálunk tehát már enyire vannak. És mért épen nálunk és azon föll innen és túl a szőke Tisza partján, hol aranyhajú Ceres sarka nyomában buzogva fakad az áldás. Mért hogy az országunk ép az a vidéke termette meg a parasztszocialisták, mely megtermette a nazarénust . . . hol itt az összefüggés?

A hely, az erdő megkötöti az ember spekulatív tehetőségét és felszabadítja a fantáziát; ott az éhes gyomor az égre tekint és onnan várja a szabadító megváltást . . .

A térs sikságon, hol az érzékeket semmi sem izzgatja, hol az egyén a tágas szemhatár végnélküli messzeségében a maga individuumát egyedül találja, egyedül a csillagokkal, a föld fűvel, terményeivel és önmagával, hol a mélyeségek magabaszállás a gondolkodó embert csupa eszmévé tisztítja: ott az eke mellett a bérés is filozofus. És a mint így magába mélyedve, fajának egészséges szenvedélye, ösereje keresztül hajtja

jön, rosszon és kiválasztja lelkének jobb anyagát, egy új vallás karjaiba menekül, hogy egészen beépüljön Krisztusba, ugyanakkor talán csak egy lökés hiányzik, hogy eszméi más irányba terelődjének és látva, hogy a két keze fáradságával, az arca izzadságával megmunkált anyaföld nem neki adja meg az életadó istápot és hogy ebből az istenadta nagy vagyomból csak a rög, a hant az övé, mely holta után virágaival betakarja, ugyanekkor vajmi közel áll az esély, hogy az emberi vágyak ki nem elégtettesének örök átka megfogantassa benne a törekvést a mások feneketlen önzésének, a közös boldogság ez esküdt ellenségének felforgatására.

Mi volt ez a lökés, ezt akartam megtudni a szocialista prédikátortól?

A renyhe Csik-ér alig megfigyelhető lassúsággal mozgatja szennyes vizét a falun keresztül a sárutanc végig. Az innesső partja lejtőre emelkedik fel egész a katolikus templom küszöbéig, onnan tul aztán egy terti el, mint egy széles nagy tekősbéka . . . ezen a részen épült a felvég. Jómódu gazdák takaros épületei sorakoznak itt egymás mellé, míg a keresztutcákra szögölő sarkokon komor, olajfestésű épületek állnak, széles folyosóval, ötszobás lakással, melyben a masszív góthstíli butorok között vegyesen pompázik a tornyos nyoszolya, meg a tulipántos láda, meg a padlót borító puha szőrpokrócokon nagy táblákban hever a tavalyi, meg harmadévi szappan. Még a kisebb eső sorokon a szerűs kertek felé is mindentűnt meglátszik a jómódu és a hosszú utcák vonalán a házcskák fehérségébe valóságos színt öntött vegyít a tornácok homlokának széles pásmájú lilaszin festése.

Lenn az alvégen egész más a kép. A megbomlott nádtetők alatt szomorúan gunnyasztanak a szegényes viskók, a nedvesség felhuzódik a falakba és az erejére kapott fagy felduzzasztja a vastag sárvakolatot. A nagykapu pár szál deszkából van összetakolva, az alacsony garádon pedig beláthatni az udvarra, melynek végében fogatékos szalmakazal támaszkodik a szomszéd kerítésre.

A régi sutu-utcán kellett végig mennem, ott lakott Szombath János, a szocialista prédikátor. Egy szoba, egy konyha, meg az istálló — ez az egész kunyhó. A

emelés  
által be  
A  
községi  
Bakos  
bagyati  
T  
jegyző  
Milán é  
B  
rozata  
engedel  
által be  
K  
selőtest  
ft 30  
oldatik  
K  
ottani s  
alapítva  
Ze  
tanári s  
határoz  
Ho  
zelés ir  
delet jo  
A  
frtos k  
nek elsz  
gyában  
Bo  
résére  
hováford  
hagyatik  
Ug  
megszav  
— Jóvá  
Ug  
nyének  
Jóváhag  
Ug  
megvált  
állapítat  
Szt  
a jegyző  
gyatik.  
Mo  
380,000  
oldatik.  
O  
egy 350  
hagyatik.  
Bod  
nek hatá  
vetőmag  
lalása tár  
Bog  
határozat  
Szt  
ingatlan  
kiadatik  
Ug  
Mátyásne  
Vélemény  
B-F  
tározata a  
tárgyában  
Bere  
tanítók fu  
Bore  
néb. Pánd  
tárgyában  
B-F  
Mihályi J  
— Jóváh  
B-F

konyhában  
bában ke  
ágy tele  
gyaloggy  
Vezna, be  
bert látta  
az ablak  
amint fele  
gellert az  
Az a  
— M  
ujságokat  
Vala  
azzal köt  
a fü gyan  
nem a mel  
aki a szom  
ott a sarok  
— N  
jobbra ford  
el találna  
egy gazdát  
meg a tró  
az mind k  
Nem  
Nem tartó  
hogy az ig  
központi a  
vidékre ve  
szervezet  
irodával,  
lapokat és  
Lassa  
frázisok ind  
cialista lap  
osztálynak  
igazságtal  
és szervez  
hanem a ni  
csodálatos  
erős intellig  
parasztnak  
a felvégiék

emelése tárgyában és ez ellen Novák Antal és társai által beadott felebbezés. — Jóváhagyatik.

Ada község képviselőtestületének határozata a községi kézbesítő jutalmazása tárgyában és ez ellen Bakos György és társai által beadott felebbezés. — Jóváhagyatik.

Turia község képviselőtestületének határozata a jegyzői lak megvétele tárgyában és ez ellen ifj. Jókity Milán és társai által beadott felebbezés. — Jóváhagyatik.

Bács-Földvár község képviselőtestületének határozata Morfi férj. Marinkov Anasztázia által kért törlési engedély megtagadása tárgyában és ez ellen nevezett által beadott felebbezés. — Jóváhagyatik.

Kazinczi Mátyás felebbezése Zenta város képviselőtestületének a köztérlet foglalása címén követelt 15 ft 30 kr tárgyában hozott határozata ellen. — Feloldatik.

Kula község képviselőtestületének határozata az ottani kisdudóvó vagyonából fenmaradt 160 ft 53 krnak alapítványul való elfogadása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zenta város képviselőtestületének az országos tanári nyugdíjalap-járulék kifizetése tárgyában hozott határozata. — Jóváhagyatik.

Hódságh község képviselőtestületének mérlegkezelés iránt alkotott szabályrendelete. — A szabályrendelet jóváhagyása megtagadtatik.

A titeli rétkezelő bizottság határozata az 500,000 ftos kölcsön folyton felmerült jutalmazásokra az elnöknek elszámolás nélkül kiadandó 300 frtnyi összeg tárgyában. — Jóváhagyatik.

Borsód község képviselőtestületének a végrehajtó részére megállapított lakbér iránt s a végrehajtási díjak hováfordítása tárgyában hozott határozata. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak a községi bíró részére az 1898. évre megszavazott személyes pótlék iránt hozott határozata. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak a r. kath. plébános gabnailletményének megváltása tárgyában hozott határozata. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak a kántor-tanító gabnailletményének megváltása tárgyában hozott határozata. — Évi 90 frtban állapítatik meg.

Sztanisics község képviselőtestületének határozata a jegyző fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mohol község képviselőtestületének határozata egy 380,000 koronás kölcsön felvétele tárgyában. — Feloldatik.

O-Kanizsa község képviselőtestületének határozata egy 350,000 ftos kölcsön felvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bodrogh-Monostorszegh község képviselőtestületének határozata a szegényebb sorsnak között kiosztott vetőmag-kölcsön visszatérítése iránti szavatosság elvállalása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bogojeva községnek ugyanezen tárgyban hozott határozata. — Jóváhagyatik.

Sztanisics község képviselőtestületének határozata ingatlan megvétele tárgyában. — Véleményezést végett kiadatik a főügyésznek.

Ugyanannak határozata a község és Neszmírák Mátyásné között létrejött ingatlan-csere tárgyában. — Véleményezést végett kiadatik a főügyésznek.

B.-Petrovoszellő község képviselőtestületének határozata a használatban nem lévő kémények seprése tárgyában. — Feloldatik.

Béregh község képviselőtestületének határozata a tanítók fuvar- és napidíjai tárgyában. — Jóváhagyatik.

Borsód község képviselőtestületének határozata néb. Páncsits Sztankó kisbíró özvegyének nyugdíjazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Földvár község képviselőtestületének határozata Mihályi József tanító fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Petrovoszellő község képviselőtestületének határozata az anyakönyvi hivatalban egy napidíjas alkalmazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zsablya község képviselőtestületének határozata Zlokolicza Zsárkó évi segélydíja tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata Jovánovits Bogolyub részére adandó kártérítés tárgyában. — Jóváhagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata az országos vásárokon a rendőri és állatorvosi felügyeletért járó költségek fedezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zenta város képviselőtestületének határozata a gyepmesterrel kötött szerződés tárgyában. — Jóváhagyatik.

Lality község képviselőtestületének határozata az általa kezelt alapok kamatlábjának leszállítása tárgyában. — Jóváhagyatik.

A vármegyei közegészségügyi bizottság jelentése a Topolya községben felállítandó 2-ik gyógyszerár ügyében. — A gyógyszerár felállítását nem véleményeztetik.

Ugyanannak jelentése az Uj-Soóvé községben felállítandó gyógyszerár iránt. — A gyógyszerár felállítását véleményeztetik.

Az apatinói önk. tüztöltő-egylet felebbezése Apatin község képviselőtestületének az évi segély felemelését megtagadó határozata ellen. — A határozat jóváhagyatik.

Papp Antal és társai felebbezése a Báth-Monostor községben megejtett jegyzőválasztás ellen. — A választás jóváhagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata Dörner Márton és neje részére adandó részlörési engedély tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zsablya község képviselőtestületének a pénztári kulcsoknak kiadandó őrzése tárgyában hozott határozata. — Jóváhagyatik.

Pacsér község képviselőtestületének határozata egy állandó téglakemence felépítése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Tiszakálmánfalva község képviselőtestületének határozata az ó-becse-ujvidék titeli h. é. vasút hozzájárulási összege tárgyában s az ellen Nagy Pál és társai és Vir Márton és társai felebbezése. — Jóváhagyatik.

Bács-Földvár község képviselőtestületének ugyane tárgyban hozott határozata s ez ellen Jáger János és Grósz Illés felebbezése. — Feloldatik.

Vilova, Titel, Lok, Kovil-Szent-Iván, Káty, Gardinovec, Felső-Kovil, Csurogh és Alsó-Kovil községek képviselőtestületeinek ugyane tárgyban hozott határozatai. — Jóváhagyatnak.

Kula község képviselőtestületének határozata a vasuti állomáshoz vezető gyalogjáró kiépítése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Lality község képviselőtestületének határozata a községi jegyző szemes gabona és szalmakészletének tűzár elleni biztosítása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata 70,000 darab tölgyfa csemete szállítási költségeinek fedezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a nagyvendéglő bérlője részére adandó bérleengedés tárgyában s ez ellen Surányi Péter által beadott felebbezés. — Jóváhagyatik.

Ada község képviselőtestületének határozata a tanítók fuvar és napidíjai tárgyában és ez ellen Gácsér Béla és ifj. Árpási János és társai által beadott felebbezés. — Feloldatik.

B.-Kula község képviselőtestületének határozata 4000 ftos kölcsön felvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

F.-Kovil község képviselőtestületének határozata Sztójlov Ráda és Milica törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zenta város képviselőtestületének határozata a tornyos völgyi halászat tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Ugyanannak határozata a pincehelyiség bérbeadása tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Földvár község képviselőtestületének határozata a pénztár kulcsainak megőrzése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Kernyaja község képviselőtestületének határozata

Vundszám Ferenc hurcolkodási költsége tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Paraga község képviselőtestületének határozata a járványkórház megvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

Gyurgyevó község képviselőtestületének határozata Kosztits Gordana segélyezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Földvár község képviselőtestületének határozata Bura István rendőrfelügyelő fizetése felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a községi kézbesítő lakbérére tárgyában. — Jóváhagyatik.

O-Becse község képviselőtestületének határozata Vörös Béla községi írnok fizetési előlege tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Földvár község határozata községi pénztárnokok által leteendő óvadékok tárgyában. — Jóváhagyatik.

Turia község képviselőtestületének határozata Radoszláv Ráda községi hadnagy segélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Uj-Futtak község képviselőtestületének határozata az óvoda segélyezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Turia község határozata Medunits Novák kegydíjazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Mohol község határozata a fogyasztási és italadó kezelési jutalék hováfordítása tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Bács-Martonos község határozata a rendőrség szükségletének fedezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ada község határozata Istenes Katalin törlési engedélye tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács-Szenttamás község határozata a községi bíró, II-od bíró és 4 esküdt fizetésének felemelése tárgyában. — Jóváhagyatik.

B.-Martonos község határozata Petákovits Tósz tanító föld-deputátumának felcserélése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak szabályrendelete postai érték-kiutalmak mikénti átvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a szerb templom mögötti zsák-utca eladása tárgyában. — Feloldatik.

O Kanizsa község határozata az apáca-zárda terv-készítőinek díjazása tárgyában. — Feloldatik.

O-Becse község határozata az adóügyi irodában alkalmazandó két napidíjas tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a közig. irodába alkalmazandó két díjnak tárgyában. — Jóváhagyatik.

Gospodince község határozata a tagosítási föld-többlet megváltása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zenta város határozata 66447 ft 25 krnyi kölcsön felvétele tárgyában. — Feloldatik.

Ugyanannak határozata az állategészségügyi alapra szükségelt póthitel tárgyában. — Jóváhagyatik.

Ugyanannak határozata a jégvermek megtöltéséből felmerült többlet kiadás mikénti fedezése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Zsablya község határozata a szegényalap tőkéjének visszatérítése tárgyában. — Feloldatik.

Gajdobra község határozata 1896. évi számadási főkönyvének helyesbítése tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács Petrovoszellő község határozata 100,000 ftos kölcsön felvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

Szeghegy község határozata kisdudóvoda elhelyezése tárgyában és ez ellen Becher Fülöp és társai által beadott felebbezés. — Feloldatik.

Zenta város határozata az inségekölcsön-leszámolást teljesítő megbizottak díjazása tárgyában. — Feloldatik.

Ada község határozata Fischer Lipót nevén szereplő legelőbérlet-tartozás leírása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Kis-Kér község határozata 1891. árvtári számadások elkészítését foganatosító jegyző díjazása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Titel község határozata a regále-kötvény eladása tárgyában. — Feloldatik.

konyhában néhány tarka tányér, egy-két szélke; a szobában kékre festett asztal, fapad, és egy magasra vetett ágy tele vankosokkal. Az udvarra néző ablak mellett gyalogágy volt vetve, azon fektült a szegény predikátor. Vézna, beesett képű, halvány, alig husz éves fiatal embert láttam magam előtt. Félig fölfele felhőzetben odahajolt az ablakhoz és egy szocialista lapot tartott a kezében; amint felemelte a fejét és rám tekintett, nagyon kiszögellgett az Ádám-csutkaja.

Az anyja rögtön panasza fogta: — Mindig ott gunnyaszt az ablak mellett és az újságokat bujja... pedig majd kiesik a melle.

Valami ügyes bajuk volt itt benn az árvaszéknél, azzal kötöttem magamat hozzájuk, hogy fel ne keltem a fiu gyanakodását. Ő maga is panaszszerűen kezdte... nem a melle, a hátát fájditotta. Az öreg Dokti János, aki a szomszédoktól jött át és egy kis tengerit morzsolott ott a sarokban (szivességből tettem), egyre biztatgatta:

— Ne félj János öcsém... tavaszra majd csak jobbra fordul; nem köllesz te még a balálnak. Ha pedig el találna érted jönni... nem volt még olyan temetése egy gazdának se ott a felvégen. Két pappal temettünk meg a trombitás bandával és aki elvtárs van a faluban, az mind kirukkol.

Nem tudom mért nevezték a fiut predikátornak. Nem tartozott azok közé, kik arra vannak hivatva, hogy az igét hirdessék; e névvel különben is csak a központi agitátorokat illetik, mikor ugy néha-néha a vidékre vetődnek. Tény azonban, hogy ő volt a helyi szervezet lelke, ő tartotta fenn a levelezést a fővárosi irodával, a szomszédos kerülettel, ő olvasta fel a lapokat és hivta össze a gyülekezést.

Lassan vittem bele a beszédbe Azok a szokásos frázisok indultak meg ajkán, miknek maszláját a szocialista lapokból szitta magába a gépekről, a dolgozó osztálynak a birtokosok elleni szervezéséről, a vagyon igazságtalan megosztásáról, a kapitalisztikus termelési és szervezési mód jogellenességéről s több efelől... hanem a mint aztán áttért a falujabeli viszonyokra, e csodálatos tévelygéseken keresztül is átesillant az az erős intelligencia és nemes büszkeség, mi az alföldi parasztnak jellegzetes éke. Kiirthatlan gyűlölettel beszélt a felvégiek hanyavetése és betykeségéről és meglát-

szott rajta, hogy mindez faján egeti emberi önzetetének mélységén rejli faji büszkeségét.

Ziháló melle nem sokáig tudott ellenállni a benesejében tamadt emóciónak és a görösös köbögési rohamok láttára megtiltottam neki a beszédet.

Az öreg Dokti hallgatag figyelemmel folytatta munkáját ott a sarokban, csak néha néha rázta a fejét vagy bölintott egyet a fiu beszédére. Nem régebben még az volt a mestersége, hogy így telen át összegyűjtötte a gyermekeket valamelyik tanyán és tanította őket a betűre, meg a számvetésre; ezért aztán minden fej után kijárt a negyven krajcár, egy keuyér és egy font szalonna. Nyáron aztán paraszti munkát vállalt. A szülők nagyon meg voltak vele elégedve, hanem hogy a törvény rideg betűje kitiltotta a mesterségből, ő is beszövetkezett. Tipusa volt a paraszt racionalistának, kibem a szocialista eszmék, ha gyökeret vernek is, veszedelmes jellegét ölteni soha sem főgnak, mert attól mindig meg fogja óvni fájának erős intelligenciája, józan gondolkodása. Hanem aztán nem is volt a vén racionalistának a többi elvtársak közt soha se döntő szava.

Hát valahogy csak lesz — bökte ki egyszerre onnan a sarokból — mert sehogy még soha sem volt... csak aztán rosszra ne vigyen. Nem kell énnekem a gazda ember földjéből egy szakajtóval sem... pedig a java része a mienkből telett ki. Virágos kert volt valamikor a napnyugati határ, arra buzódott a tarackosi járás. Térdig járt ott a kövér fűben a jószág, millió virágon legett meg az ember szeme. Orahosszat húzódt benne a sárgás farkastej és egész pásztákat lilaszínre festett a kakukfű virága... hát még a sok benge, az ágbogas katáng, meg a borzas birta...

Nem volt ez a nagy területű föld senkié és mégis mindenkié. Lová, tehene, birkája és egyéb lábás jószaga gond nélkül élt akkor a szegény embernek. Egyszer aztán ráesett a telhetetlenség a nagy járásra és felosztották. Együtt esett az meg a tagosítással. Fölosztottak minden darab földet, a falu alatti libalegelőt is. Az egy-két szesziosat kitették a határra, a nagy gazdák mind itt kapták ki a telket is meg a kompetenciát is a falu alatt. Innentől kezdte el enni a paraszt a parasztot... ma már meg is ette. A föld már mind a gazdáké... a szegény embernek nem maradt egyebe csak a két rossz

lova, mely zabszalmán tengődik, meg a hitvány tehénkéje, mely a téglavető gödrökben éhen kerdőzik.

Sokat beszélt még az öreg Dokti János; majd abbahagyta a beszédet, kiment a konyhára, nagyot huzott a kőkorsóból, és hogy aztán ismét bejött, összesöpörte a lemorzsolat tengerit, leült a padkára és rágyújtott.

— Nem szóltam én, uram, semmit — kezdte ismét. Nincsen az én lelkemben keserűség... a panaszomat is ritkán hallja ember. Hanem, ha végig megyek a felvégi nagyutcán, hol a gazdák az ablak előtt bandába verődnek és nem mehet el előttük az ember, hogy csuf-ságot ne találjanak benne, ha látom, hogy a subogó selyembe öltözött felvégi leányok a táncocsóban külön bandába verődnek és gunyra veszik az alvégiek szíromá viganóját, olecsobb rokolyáját, ha látom, hogy a gazda ember fia csak úgy felvállról néz le a szegényebb leányra, akkor megtelik a lelkem fájdalommal és ide jövök a János öcsémhez és azt mondom neki: rossz uton van a falu, öcsém... tied már a fél igazság.

Mikor kiléptem a Szombathék portájáról, ugyanaz a fiatal ember jött velem szemben, kivel előző nap a falu alatt találkoztunk. Szóba álltam vele és megnéztem a jelvényét. A kerek papírlap sötétes alapján lángvörös betűkkel két körben ez volt nyomva: „A szavazás mindenki joga, a jog mindenikünk szava.“ Vajjon értette-e, aki hordta?...

Elmondta aztán, hogy az apja most községi esküdt, annak segített künn a batáron, hol a község földjét parcellázták; félholdanként fogják bérbe adni, így legalább nem kell a gazdának.

Ezek tehát megkezdtek már in praxi az agrár-barcot. Egy másik harc pedig ott vert gyökereit a szivek fenekén s engesztelhetlen gyűlölettel uszítja a saját fajunkat a magunk fajtája ellen. Kezdem már sejtetni, hogy a Susolyka uram két rossz gebeje mért nem hallgat mostanában a csikókorabeli tisztességgel szerzett becsületes névre. Ugyanaz a transfurmációja volt ez a neveknek, mint mikor gyermekkoromban a Limpek mészáros a két bunfordi szelindekjét egy szép napon más névre fogta, — nevezvén azontal az egyiket Haynannak, a másikat meg Windischgrätznek.

Ezt is a gyűlölet sugalta.

O-Kanizsa község határozata kisdudóvoda építése tárgyában és ez ellen Csuka Sándor által beadott felelő beszámoló. — Jóváhagyatik.

Pacsér község határozata kisdudóvoda telkének megvétele tárgyában. — Jóváhagyatik.

Bács-Földvár község határozata 1 hold 600 □ öl föld haszonbérbe adása tárgyában. — Jóváhagyatik.

Hódság község határozata kisdudóvoda felállítására tárgyában. — Pótlás végett kiadatik.

Szabadka város átirata, melylyel Mamusch Lázár polgármesternek a mezei munkások és munkaadók közötti viszony szabályozása tárgyában elkészített törvényjavaslatát átteszi. — Tudomásul vétetik.

Zólyom vármegye átirata az 1848. év félszázados évfordulójának megünneplése tárgyában a képviselőházhoz intézett feliratának pártolása iránt. — Hasonló szelvenni felirat intéztek a képviselőházhoz.

Apatin község határozata az árvaipentári tartalék-alap felelőszékének mikénti felhasználása tárgyában. — Feloldatik.

Megyei árvaszék jelentése Neu Fülöp új-verbázi árvatári adós behajthatlan tartozásának leírása tárgyában. — Leiratik.

Nagy Jenő járási írnok nyugdíjazása. — 216 forinttal nyugdíjazatik.

Payerle János bukini közs. jegyző nyugdíjazása. — 500 forinttal nyugdíjazatik.

Deák Zsigmond főszolgabíró előterjesztése hivatali helyiségének kibővítése tárgyában. — A kérelem nem teljesíthető.

A vármegye központi segéd- és kezelőszemélyzetének kérvénye drágasági pótlékért. — A kérelem nem teljesíthető.

Lajthy Benjamin mélykúti jegyző szabadság iránti kérvénye. — 3 hónapi szabadság adatott.

Sándor község kérvénye a csantavéri községi ut helyreállítási költségeinek utalványozása iránt. — A kérelem elutasítatik.

Torzsá község kérvénye Verbász-Kucura-Torzsá-Pivnica, és torzsá-laliti utnak kiépítése iránt. — A kérelem nem teljesíthető.

R-Monostorszegh közs. kérvénye a monostorszegh-zombori utnak kiépítése iránt. — A kérelemnek hely nem adatik.

Kovács Ferencné sz. Bálint Mária és Kiss Mihályné sz. Lebócz Julianna szülésznek oklevelei. — Meghirdetettek.

Parlagi Mór, Berecz Ernő, Fazekas András és Novotny Ferenc állatorvosok oklevelei. — Meghirdetettek.

Ada község határozata Fehér József Mátyas 8 frtnyi tartozásának leírása iránt. — Jóváhagyatik.

Borsód község határozata behajthatlan községi követelések leírása iránt. — Jóváhagyatik.

Csurogh község hasontárgy határozata. — Jóváhagyatik.

Számvevőbizottság jelentése 1896. évi községi szegény-alapról. — Tudomásul vétetik.

Michailovits Kornél főszolgabíró jelentése Alexin István ó-soóvéi volt felelős számadó térítvénye tárgyában. — A térítvény befizettetve, a felmentvény kiadatik.

Szemző János főszolgabíró jelentése Borovszky Ferenc és Petkov Rada gardinoveci volt felelős számadó térítvénye tárgyában. — A térítvény befizettetve, a felmentvény kiadatik.

Szemző János főszolgabíró jelentése Gardinovec község 1891. évi számadásából kifolyólag a regále kártalanítási kötvény után befolyt 243 frt kamat hova fordítása tárgyában vizsgálatról. — A pénztárnok a vizsgálat eredményéhez képest a 243 frtban elmarasztaltatik.

Vojnits Máté főszolgabíró jelentése Tüske Antal tatabázi volt felelős számadó térítvénye iránt. — A térítvény befizettetve, a felmentvény kiadatik.

Bács-Kula, Bács-Novoszelló, Bács-Bresztovác, Bács-Martonos, Borsód, Gákova, Kis-Hegyes, Mosorin, Mohol, N.-Palánka, O-Palánka, O-Futtak, Torzsá, Veprovác, Monostorszegh, Ns.-Militics, Kucura, Hódság, Cservenka, Madaras, Uj-Szivac, Szenttamás, Goszpodince, Gyurgyevó, Zsablya, Kupuszina, Csantavér, O-Szapár, Uj-Palánka, A.-Kovil, Ada községek 1898. évi költségvetései. — Jóváhagyatnak.

Uj-Palánka 1896. évi, Sztanisics, Hódság, Veprovác, Gajdobra, Mohol 1897. évi, Keresztur, Sztanisics községek 1898. évi pótköltségvetései. — Jóváhagyatnak.

Titeli rétkezelő bizottság 1898. évi költségvetése. — Jóváhagyatik.

Borsód 1893., Borsód, A.-Kovil, Zsablya, Martonos, O-Morovica 1894., O-Soóvé, Pacsér, F.-Kovil, O-Szivac, O-Futtak és Torzsá községek 1895. évi közpénztári számadásai. — Részben marasztaló, részben felmentő határozat hozatik.

## Alispáni jelentés.

— Felolvastatt a december hó 21-én tartott rendes közgyűlésen. —

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

A vármegyei közállapotokról szóló jelentésemet van szerencsém a következőkben előterjeszteni.

Ugy a központi, mint a járási tisztviselők legnagyobb része dicseretes ügybuzgalmat fejtett ki, hogy a nap-nap után folyton szaporodó teendőknél megfellebbessenek s ha ennek dacára a központban némi hátramaradás észlelhető, az abban leli okoszerű magyarázatát, hogy Kleiner Lajos aljegyző egy évi önkéntesi szolgáltatásának teljesítésére hivatván be, az ezen állással egybekötött teendők legnagyobb része is a többi előadókat terheli.

A lefolyt évnegyedben az almási, apatini, zombori, hódsági, palánkai, bajai, újvidéki szolgabírói járások hivatalainak ügykezelését és hivatali eljárását vizsgálván meg, azokat, némi kisebbszerű hiányok kivételével, melyeknek helyrehozása iránt az intézkedések már megtették, elég rendben vezetettnek találtam. Jelentősebb kifogás alá csupán az esik, hogy a járási főszolgabírák igen jelentékeny része nem fektet kellő súlyt a megyei kirovások pontos behajtására, hiszem azonban, hogy e tekintetben egy szó, mint írásban adott rendelkezéseimnek meg lesz a kellő fogantatja.

A vármegye házipénztárát, továbbá az árvaipentárt, nemkülönben a vármegye kezelése alatt álló alapokat, törvényes kötelmenhez képest havonként megvizsgálván, azokat teljesen rendben és kifogástalanul

kezelteknek találtam. Az ott kezelt alapoknak a legutóbb 1896. évi december 15-én megtartott pénzvizsgálatkor talált állagát az alábbi számadatok tüntetik fel.

A vármegyei nyugdíjalapban készpénzkészlet 131 frt 89 kr, a zombori takarékpénztárban gyümölcsöző tőke 227,600 frt, összesen 227,731 frt 89 kr.

A jegyzői nyugdíjalapban a multi közgyűlés alkalmából volt hátralékban 27,159 frt 32 kr, időközben szaporodott 700 frttal, az összes tartozás tehát 27,859 frt 32 kr, erre befolyt készpénzben 16,392 frt 51 kr, szabályszerűen leiratott 262 frt 64 kr, behajtás alatt áll 11,204 frt 17 kr. A zombori takarékpénztárban gyümölcsöző tőke 52,500 frt. Pénztári készlet 1897. december 14-én 128 frt 60 $\frac{1}{2}$  kr, összesen 63,832 frt 77 $\frac{1}{2}$  kr.

I. Multi közgyűléskor a régi közmunka hátraléka volt 12,625 frt 24 kr, erre készpénzben befolyt 1263 frt 4 kr, behajtás alatt áll 11,362 frt 20 kr. A zombori takarékpénztárban gyümölcsöző tőke 55,063 frt 80 kr, a házipénztárban pénzkészlet 1265 frt 41 kr, ezen alap állaga tehát összesen 67,691 frt 41 kr.

II. Az utadó alapon multi közgyűléskor hátralék volt 147,641 frt 36 kr, ehhez járult a f. évi IV. negyed évi előírás 90,227 frt 5 kr, időközben szaporodásképpen előíratott 65 frt 69 kr, összesen tartozás 237,934 frt 10 kr, erre készpénzben befolyt 100,608 frt 28 kr, szabályszerűen leiratott 180 frt 85 kr, behajtás alatt áll 137,144 frt 97 kr. A zombori takarékpénztárban gyümölcsöző tőke 340,000 frt, a házipénztárban pénzkészlet 44,754 frt 81 kr, összesen 521,899 frt 78 kr.

A községi költségvetések legnagyobb része, szám szerint 96, még az október havi közgyűlésen jóváhagyatván, a többi a jelen közgyűlésen fog elintéztetni nyerni.

A jelen év folyamán megürlt megyei bizottsági tagsági helyek betöltése iránt a választások az 1886. évi XXI. t. c. 33. §-a értelmében a múlt november hóban tartott rendkívüli közgyűlésben meghatározott napon megtartatván, megyei bizottsági tagokul megválasztattak: O-Kanizsán Hercz Ede, Apatinban Jeisel Henrik, O-Verbászon Markovics Dusan, O-Morovicán Varjas Sándor, Felső-Kovilon Veninger Mihály, N.-Palánkán Klein Ferenc, O-Palánkán Nityin János, Sztanisicson dr. Heller Armin, a zentai II. választókertületben Halász János, a III. választókertületben Kovács Mihály. Ezen választások elleni felelőbeszések benyújtására a törvény által megszabott határidő f. hó 22. napján fog lejárni.

A közbiztonsági állapot a lefolyt évnegyedben nem mondható kedvezőnek, mit a m. kir. csendőrségtől beszerzett alábbi számadatok igazolnak:

Előfordult: gyilkosság 1, rablógylókosság 1, melyek kiderítettek, testi sértés 54, kiderítettek 50, vizsgálat alatt maradt 4, lopás 128, kiderítettek 88, vizsgálat alatt maradt 40, vagyon rongálás 3, kiderítettek 2, vizsgálat alatt maradt 1, gyújtogatás 4, kiderítettek 3, vizsgálat alatt maradt 1, jogtalan elcsajátítás 3, közbiztonság elleni kihágás 9, közrend és szemérem elleni kihágás 19, tulajdon elleni kihágás 1, emberölés 4, rablás 3, orgazdaság 6, csalás 5, okirathamisítás 1, veszélyes fenyegetés 1, pénzhamisítás 3, sikkasztás 2, öngyilkosság 1, emberi élet elleni vétség 6, ezenfelül mintegy 53 különféle kihágási eset, melyek mind kiderítettek.

Félt, hogy a közbiztonság állapotának ezen kedvezőtlen volta még növekedni fog, ha a téli időszak egész szigorával beáll, a midőn részben az ideai rossz termés, részben ünhibájuk következtében szükségbe jutott szegényebb sorsu munkás nép kedélyében fogékonyabb talajra talál a szocialista izgatók csabigérete.

A beérkezett hivatalos jelentésekből arról győződtem meg, hogy általánosan kánaának tartott vármegyénknek egyébként legaldottabb vidékén is számosan lesznek olyanok, kik téli élelmezés tekintetében a leg-szomorúbb viszonyok közé fognak a tél előrehaladtával jutni.

A hivatalos adatok szerint a bajai járásban 1265, a zomboriban 1470, az apatinban 420, a hódságiban 140, az újvidéki 1715, a kuláiban 1607, a topolyai-ban 505, a zentaiban 600, az ó-becseiben 2000, a titeli-ben 500, az almásiban 600, Zenta r. t. városban 1500; az egész vármegyében tehát összesen 12321 egyén van, kiknek kenyere a téli időszakra nincs biztosítva s ezen kimutatott létszámból csak mintegy fele nyer lakóhelyén munkát s így ellátást, míg a többinek munkaválai ellátásáról eddigelé gondoskodva nincs.

Habár, mint fentebb jeleztem, a szükségbe került vagy kertülő egyének legnagyobb része csak magának tulajdonítatja azt, hogy téli élelme hiányzik, miután az aratás alkalmával a szocialista izgatók utasítása folytán munkát vállalni nem voltak hajlandók; ennek dacára a hatóság erkölcsi köteletségének tartja, hogy a megtevészt és szükségbe került nép bekövetkező nyomora lehetőleg enyhíthessék. E végből főispán ur ömél-tőségével egyetértőleg már is megtették a lépések, hogy a munkanélküli egyének munkával elláthatók legyenek. Jelestül célba vétettek, hogy a már kiépíteni elhatározott utak földmunkájára, az időjárásból képet, még a tél folyamán házi kezelésben elkészíthessék.

Alapos aggályom van, hogy a rossz termés szülte közbiztonsági állapot kedvezőtlen voltát még fokozni fogja a vármegyénk területén nap-nap után mindinkább terjedő s néptünk keblében buja talajra találó szocialis-tikus tanok meggyökeresedése. Aggályom alapos voltát igazolják azon megdöbbentő jelesek, melyek ugy a magánsemmélelyek, mint hivatalos uton tudomásomra hozattak. Így Sztántova községben november 30-án a mintegy 500—600 főből álló szocialista, kik nyilant is ilye-nyelkül vallják magukat, fennen hangoztatják, hogy ők adót nem fizetnek, az előjárókat elkergetik, mert nekik nem kell más tisztviselő, mint egy általuk választandó jegyző és bíró. Az adófizetés megtagadására vonatkozó fennen hangoztatott nézetüknek már kifejezést is adtak, amennyiben a legutóbb kiküldetése folytán a kir. és községi adóbehajtását foganatosító végrehajtót és segéd-kező rendőröket mintegy vezényszóra hirtelen összeve-rődött 3—400 szocialista megtámadta, szidalmazta és a kocsiakra rakott zálogtárgyakat erővel visszavette s fenyegetéseik elől a hivatalos közegek csak a megerősített rendőrség fedezete alatt vonulhattak vissza. Ezen fék-telenség megtorlása iránt a szükséges intézkedések meg-tették s a főszolgabíró által megtartott vizsgálat ered-ménye az illetékes szabadkai kir. törvényszékhez már át-tétetett. — Szánta községben nemkevésbé aggasztó tűnt, hogy ott a szocialisták folyton azt hangoztatják, hogy forradalom lesz, sőt a tanítók jelentése szerint az iskolás gyermekek is erről beszélgetnek, személyeket

azonban, kik erre izgatnak, a mozgalomra nézve kihall-gatott tanuk megnevezni nem tudtak vagy nem akartak. Bámulatra méltó együttérzésük és összetartásuk, mi felelte megnehezíti az ellentébe való sikeres eljárást. A tagok szaporítása tekintetéből épen nem riadnak vissza még a megfélemlítéstől sem, minek eredménye, hogy a vagyonosabb gazdák is tagokul iratkoznak be, csak hogy vagyonuk biztonságát ne veszélyeztessék.

Az apatini főszolgabírónak f. hó 16-án hoztam be érkezt jelentéséből arról értesítettven, hogy a szántai szocialisták f. hó 24-én éjjel valami zendülésre készül-nek s megbízható emberektől arról is értesítlven, hogy a szocialisták nemcsak Szántán, de Kupuszinán és Bodrogh-Monostorszeghen is a községhez elfoglalását, a községi elüljárók elűzését és a földek felosztását fennen hangoztatják, sőt fegyverek beszerzéséről is gondoskodni akarnak, eme veszélyes tünetekkel szemben felelőseggem tudatában megkerestem a szegedi m. kir. II. kerületi csendőrpáncsnokságot, hogy a szántai 5 főből álló csendőrs 12 főre emeltessek, Kapuszina és Bodrogh-Monostorszegh községekre pedig, tekintettel azok min-denikében lévő 500—600 főnyi szocialistára, legalább is 10—10 főből álló csendőr különítmény bizonytalanul idő-tartamra kivezényeltessék.

A mozgalom azonban nemcsak a most említett, de az ó-becsei és zentai járásokban is megindult. Előbbiben a szocialisták f. hó 26-ára szándékoztak gyűlést tartani, munkás egyesület alakítása céljából, utóbbiban pedig Török Máté és társai adai lakosok nyújtottak be kérvényt a főszolgabíróhoz a célból, hogy Adán 1898. évi január 6., 7. és 8-án kongresszust tartsanak.

A többi járásokból eddig mozgalom létezéséről hirt nem nyertem ugyan, de tudva azt, hogy a szocialistikus eszmék a nép között az egész vármegyében el vannak terjedve, nincs kétségem a fölött, hogy a tél előhaladtá-val azokban is meg fog indulni a mozgalom. Hiszem azonban, hogy néptünk józansága a turbulens elemeken győzedelmeskedni fog.

Közegészségügy: IV. negyed. A közegészségügyi állapot a vármegye területén ezen évnegyed folyamán, viszonyitva azt az előző évnegyed, valamint a múlt év megfelelő időszakában észlelt általános egészségügyi vi-szonyokhoz, nem mondható teljesen kedvezőnek, dacára annak, hogy a fellépett hevenyfertőző kórok csak a topolyai és ó-becsei járásban öltöttek járványszerű jel-leget, míg a többi járásokban, ugy Zenta város területén a járványragályos kórok terfoglalása a rendes kereten belül maradt; azonban az említett két járás egyes köz-ségeiben, nevezetesen Topolyán és Ó-Becsen a kanyaró, vörheny és ronsoló toroklób oly jelentékeny számban merültek fel, hogy nemcsak az iskolák bezáratása vált szükségessé, hanem a helyszínen ismétlően megjelent tisztí főorvos közbenjöttével a rendelkezésre álló összes védelmi intézkedések is megtették, minek folytán az utóbbi napokban mindkét községben a megbetegülések száma immár észrevehetően csökkent. Hogy pedig a ha-tóságai beavatkozásnak illetően intenzív volta mellett a fellépett hevenyfertőző kórok teljes izolálása nem sike-rült s így azok továbbterjedése megszüntethető nem volt: javarészen a közlakosság közönye, valamint azon kör-ülmény az oka, hogy ezen betegségek ragályozó ké-pessége még mindig a közfelfogásba át nem meut, da-cára az ez irányban ugy hatóságai, mint társadalmi uton tett felvilágosításoknak. Az enyhe és száraz légütneti viszonyok következtében ezen évszakban rendszerint elő-fordulni szokott kórallapotok: a légzőszervek heveny és idült hurutos és lobos bántalmi csekélyebb számban merültek fel, ugyszintén influenza esetek is alig ész-leltek.

A hevenyfertőző kórok közül fellépett:

1. A ronsoló toroklób 29 községben; névszerint: Topolya, Ó-Becse, Bács-Földvár, Csönoplya, Gákova, Keresztur, Bezdán, Hódság, Mosorin, Csantavér, O-Kanizsa, Kerujaja, Ada, Felső-Kovil, Mohol, Turia, Petrovoszelló, B.-Szt-Tamás, Zsablya, Krusevlya, Sztanisics, Bajsa, Kis-Hegyes, Csurogh, Kula, Vajsza, O-Morovica, O-Verbász, Martonos községeiben és Zenta város területén.

Megbetegedett összesen 233 gyermek, ezek közül meggyógyult 123, meghalt 62, gyógykezelés alatt maradt 48.

2. A kanyaró 20 községben; névszerint: B.-Topolya, Ó-Becse, B.-Földvár, Sztanisics, Bodrogh-Monostorszegh, Szánta, Cservenka, B.-Kula, Gákova, Bezdán, Bogojeva, O-Morovica, Karavukova, Gyurgyevó, Pacsér, Krusevlya, Kis-Hegyes, Petrovoszelló, Mohol és Rügyica községeiben. Megbetegedett összesen 1087 gyermek, ezek közül meggyógyult 677, meghalt 36, ápolás alatt maradt 374 gyermek.

3. A vörheny 12 községben; névszerint: B.-Topolya, Ó-Becse, Petrovoszelló, O-Kanizsa, Hódság, Filipova, Temein, Tizsakalmánfalva, Ada, Bajsa, O-Morovica és Kis-Hegyes községeiben.

Megbetegedett összesen 287 gyermek, ezek közül meggyógyult 126, meghalt 33, ápolás alatt maradt 128.

4. A hagymáz 30 községben; névszerint: Topolya, Ó-Becse, Bács-Földvár, Bács-Szent-Tamás, Petrovoszelló, Deszpot-Szent-Iván, Vaskut, Martonos, Káty, Cservenka, O-Kanizsa, Mohol, Goszpodince, Kerujaja, Temein, Rác-Militics, Bács, Vajsza, Bajsa, Szeghegy, Zsablya, Ku-cura, Keresztur, Veprovác, Sztanisics, Tovarivova, Bul-kesz, O-Palánka, Obrovác és Turia községeiben.

Megbetegedett összesen 304 egyén, ezek közül meggyógyult 110, meghalt 29, gyógykezelés alatt maradt 165.

A trachomában szenvedők rendszeres gyógykeze-lése fokozott érdeklődés s nagyobb erélyvel történik, ugy, hogy tekintettel a nagyméltóság m. kir. belügy-miniszter ur által vármegyénk területére, nevezetesen O-Szapár, O-Szivac és B.-Szent-Tamás községekre ki-küldött állami trachoma-orvosok alkalmazására, valamint az ó-becsei és zsablyai állami trachoma-kórházaknak immár megkezdett működésére, remélhető, hogy ezen kór elleni küzdelem ezental kedvezőbb eredményeket fog felmutatni.

A gyógyszerért ügyre vonatkozólag tisztelettel jelentem, hogy ugy az anya- mint kézi gyógyszerárak rendes évi vizsgálata a vármegye területén befejeztetett.

A nagyméltóság m. kir. belügyminiszter ur Tri-polszky József martonosi gyógyszerésznek engedélyt adott O-Kanizsán II-ik gyógyszerár felállítására.

Az állategészségügyi állapot a f. évnek IV. negye-dében az előző évnegyedekhez képest sokkal kedvezőbb volt. A vármegye területén járványosan uralkodott juh-

himl  
a ser  
szállit  
helyez  
megak  
vizsgá  
fellépe  
felgyö  
szarva  
Kovil  
Petrov  
O-Kes  
333, e  
Előfor  
Krusev  
Almá  
falva,  
Becse.  
ben elő  
szerend  
A  
megron  
a beé-  
részb  
tinbar,  
lásnak,  
E  
Kernya  
lecsapo  
artási k  
az eng  
A  
ségelői  
megtart  
1.  
lendő k  
2.  
kal egy  
tatott.  
A  
bulkeszi  
mint tör  
fejleszt  
galomna  
A  
vállalkoz  
meg is  
még néh  
vétetett  
A  
jesen b  
vállalkoz  
tetéséne  
A  
tetett, a  
rendelés  
A  
tandó vo  
átrvettéte  
A  
utvonáló  
továbbá  
mentén  
is, melye  
ban van  
A  
utszakas  
befejeze  
ellenőrzé  
vállalkoz  
göztat  
van reá  
mindazon  
a megha  
tartása a  
A  
a kulai v  
utszakas  
illetve sz  
Min  
csak a j  
köző álta  
kedés mi  
Vég  
és Apatin  
közizaga  
23-án meg  
Kere  
miszterint  
Fői  
évi decem  
mábol ebé  
István, De  
Dezsd, dr.  
Gyula. Ma  
dr. Molná  
dr. Schneid  
ifj. Vojnits  
Kin  
Zombor sz.  
István red  
ujjonnan e  
Danninger  
főorvost, az  
orvosai állás  
orvost neve

himlő, száj- és körömfájás betegség teljesen megszűnt, a sertésvész betegség is szűnőfélben van, mi miatt a szállítási korlátozások Ausztriára nézve hatályon kívül helyezettek.

A vármegye területén a takonykór tovaterjedésének megakadályozása végett elrendelt ló (számár és öszvér) vizsgálat teljesen befejezést nyert.

A vármegye területén ezen negyedben szőrványosan fellépett:

Lépfene, melyben 1 marha elhullott. Veszettség, melyben 4 eb és 1 kecske kiirtatott. Rühkór, melyben 3 ló gyógykezelés alatt áll.

Juh-himlőben megbetegedett 393 drb juh, melyek felgyógyultak. Uralkodott Karavukován és Bajsán.

Száj- és körömfájásban megbetegedett 1220 drb szarvasmarha, melyek mind felgyógyultak. Uralkodott Kovil-Sat-Iván, Gyurgyevó, Goszpodince, Zsalya, Bács-Petrovosszellő, Kulpin, Gardinovec, Csurogh, O-Becse, O-Keér, Dorozsló községekben és Zenta városban.

Sertésvészben megbetegedett 1708 drb, meggyógyult 333, elhullott 815, leöletett 9, gyógykezeltek 551 drb. Előfordult: O-Szapár, O Verbász, Bács-Petrovosszellő, Krusevlya, Goszpodince, Gajdobra, Bikity, Béreg, Bács-Almás, Ada, O-Becse, Bács-Topolya, Szeghegy.

Takonykórban kiirtatott 40 ló. Előfordult Gyulafalva, Gajdobra, Uj-Palánka, Petrovác, Cservenka, O-Becse, Bács-Földvár községek és Zenta városban.

A közigazgatás keretébe tartozó uti és vízi ügyekben előfordult főbb mozzanatok a következőkben van szerencsém ismertetni.

A Dunának nyári szokatlan nagy áradása folytán megrongált védgátoknak helyreállítása iránt intézkedvén, a beérkezett tiszti jelentések szerint a munkálatok nagy részben befejeztettek és részben még különösen Apatinban, hol a töltések leginkább ki voltak téve a rongálásnak, most vannak folyamatban.

Engedélyezési ügyekben helyszíni tárgyalás tartott: Kernya Csonoplya a kernyaja-csonoplyai nagy-völgyi lecsapoló társulat vízműveinek, továbbá Topolyán két artézi kútnak engedélyezése ügyében, mindezen ügyekben az engedélyező eljárás folyamatban van.

Az utépítést illetően az 1897/98-ik évi közúti költségelőrányszatnak végrehajtásában f. évi október hó 28-án megtartott versenytárgyalás alkalmával:

1. A titeli kongotéglautra 1898. évben szűkséglendő kongotéglamennyiség 1000 drbnként 15 frt 50 kr.

2. Az ugyanezen utnak átrakási munkálata homokkal együtt  méterenkint 28 kr átlag árban biztosított.

A biztosított utépítések közül:

A garai, sztanisicai, vaskuti, gákovai, gajdobrai, bulkeszi, parabutyi, palánkai és a torzasi vasúti feljárók mint törvényhatósági utak kiépítésének munkálatai befejeztetvén, azok felülvizsgáltattak, átvétettek és a forgalomnak átadattak.

A bács-martonsi vasúti feljárónak elkészülte a vállalkozó részéről szinte bejelentetett, a felülvizsgálat meg is tartott, azonban ennek eredményéhez képest még némi pótlás rendeltetett el, mindazonáltal az ut átvétetett és a forgalomnak átadott.

A bajmok-pacsér-ómorovici műtűnek építése teljesen befejeztetvén, felülvizsgálat és ennek alapján a vállalkozóval a leszámlolás megejtetett és az ut rendelkezésének átadott.

A palánka-obrováci utszakasznak kiépítése befejeztetett, a felülvizsgálat megejtetett s némi pótlásnak elrendelésével az ut átvétetett.

A Topolyán keresztül vezetű műtű mentén felállítandó volt korlátok felállítottak, felülvizsgáltattak és átvétettek.

A pacser-ómorovica és kisszállási törvényhatósági utvonalon 3 áteresznek építése befejeztetett; befejeztetett továbbá a zombor-apatini és zombor-bezdáni műtűk mentén építendő volt hasított kövű feljárónak építése is, melyeknek felülvizsgálatása iránti eljárás folyamatban van.

Az új-verbászi ferenc-esatornai rakparthoz vezetű utszakasznak építése folyó évi november hó 30-ig volt befejezendő, azonban nem fejeztetett be, de miként az ellenőrzéssel megbizott államépítészeti hivatal jelenté: vállalkozó megfelelő munkaerő alkalmazása mellett dolgoztak és így figyelemmel a kedvező időjárásra, kilátás van rá, hogy az építést legközebb befejezni fogja, mindazonáltal vállalkozóval szemben a vállalati feltételek a meghatározott határidőnek önhibájából való be nem tartása miatt alkalmazhatni fognak.

A biztosított munkálatokból folyamatban van még a kulai vasúti feljárónak; az Apatinon keresztül vezetű utszakasznak, végre a kilométer oszlopoknak építése, illetve szállítása.

Mint hogy pedig a kulai vasúti feljáró utnak építése csak a jövő tavasszal fog folytatattni, az ut a vállalkozó által oly karba helyeztetett, hogy azon a közlekedés minden fenakadás nélkül lebonyolítást nyerhet.

Végül van szerencsém jelenteni, hogy a Zombor és Apatin között tervezett villamos vasút ügyében a közigazgatási bejárás folyó évi október hó 22-én és 23-án megtartott.

Kérem a tekintetes törvényhatósági bizottságot, miszerint ezen jelentésem tudomásul venni sziveskedjék.

## Ujdonságok.

**Főispáni ebéd.** Dr. Vojnits István főispán f. évi december hó 21-én tartott megyei közgyűlés alkalmából ebédet adott, melyre hivatalosak voltak: Berzerdy István, Deák Zsigmond, Egl József, id. Ertl János, Hipp Dezső, dr. Hoffmann Károly, Karácson Gyula, Latinovits Gyula, Martin József, Mihályi János, Michailovits Kornél, dr. Molnár Károly, Nikolics Izidor, Rockenstein Nándor, dr. Schneider Károly, Trischler Xav. Ferenc, Vissy József, ifj. Vojnits István, Vojnits Máté.

**Kinevezés.** Dr. Vojnits István főispán a megtrúllt Zombor sz. kir. városi tiszti főorvosi állásra dr. Poppovits István eddigi városi másodorvost és tb. főorvost, az újonnan rendszerezett városi kórházi orvosi állásra dr. Danninger Ádám zombori gyakorló orvost és városi tb. főorvost, az előléptetés folytán megtrúllt városi kerületi orvosi állásra pedig dr. Huber József zombori gyakorló orvost nevezte ki.

**Kinevezés.** A szegedi kir. itélőtábla elnöke Csörgő Sándor, végzett joghallgatót díjas joggyakornokká nevezte ki.

**Tb. főszámvevők.** Dr. Vojnits István főispán Zoltományi Mihály és Türr Antal vármegyei alszámvevőket tb. főszámvevőknek nevezte ki.

**Istenisztelet.** Az ág. ev. híveknek tudtára adatik, hogy folyó hó 26-án, karácsony másnapján a szokott helyen d. e. 1/2 10 órákor urvacsora-kiosztással egybekötött istenisztelet tartatik, melyre a t. hívek ezennel meghivatnak. Medveczky Zsigmond, egyházi felügyelő, Korossy Emil, utazó lelkész.

**Jutalom és segély.** Karácson Gyula alispán a vármegyei költségvetésben erre a célra felvett 600 frt terhére a következő tisztviselőket, segéd- és kezelő-személyzeti tagokat részesítette jutalomban, illetve segélyben: Szaich Lajos közig. kiadó 50 frt, Stverteczky Aladár árvaszéki nyilvántartó 30 frt, Kleiner Lajos, egyéves önkéntesi szolgálatra bevonult aljegyző 80 frt, Tész Gyula lajstromzó 30 frt, Jadszókó Ede, Deszpi János, Zöldhegyi Béla, Albrecht Kálmán, Illyés Máté, Csudzy Halász Béla, Bereczkó Szilárd központi irnokok 30-30 frt; a következő járási irnokok: Sinkó István 20 frt, Herdlein Lajos 20 frt, Huatkovszky Romeo 20 frt, Szondy Lajos 45 frt, Fischer Nándor 20 frt, Vécey Nándor 20 frt és Bácskay József 25 frtot kaptak.

**Pályázat.** Pályázat van hirdetve a zombori kir. törvényszéknél segédtelevkönyvvezetői állásra.

**A korcsolya-pálya megnyitása.** A két nap előtt beállott kemény tél meghozta a korcsolya-sport kedvelőinek a várva-várt krizkindlit. A korcsolya-ot befagyott, annyira, hogy veszély nélkül lehet már rajta korcsolyázni. Ennek folytán a korcsolya-egylet közli, hogy a pályát ma d. u. megnyitják.

**Pályázat.** Pályázat van hirdetve Baracsán postamesteri állásra.

**Uj ügyvédek.** A szabadkai ügyvédi kamara dr. Fischof Zsigmond ügyvédet Baja, és Csauer Jakab ügyvédet Szabadka székhellyel az ügyvédekrol vezetett lajstromába felvette.

**Felfüggesztés.** A szabadkai ügyvédi kamara Gyurinovits Kálmán bajai ügyvédet az ügyvédség gyakorlatól felfüggesztette.

**Pályázat.** Pályázat van hirdetve a szegedi kir. itélőtáblánál 8 joggyakornoki állásra.

**Szilveszter-estély.** A zombori kaszinó-egyleti dalárda — fennállásának 25-ik évében — 1897. évi december hó 31-én a „Vadászkürt“ szállóház termeiben Konyovits Ivánka, Maximovits Szilárdné, Milesinszky Emma és dr. Pataj Sándorné Vida Etelka urhölgyek, továbbá Gaál Ferenc és Spáth Károly urak szives közreműködésével IV. alapszabályszerű tombolával egybekötött dal- és táncestélyt rendezt, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Műsorozat: 1. Huber K.: „Szabadságdal“, férfiak. 2. Erkel F.: „Nagy kettős dal“ a „Hunyadi László“ című dalműből, Marschall Béla ur zongorakísérete mellett előadják: dr. Pataj Sándorné Vida Etelka urné és Kelő Mór ur. Reviczky Gyula költeménye: „Rossz istenek“, szavalja Trischler Károly ur. 4. Gaál F.: „Sóhajlás“, férfiak. 5. Erkel F.: „Nász-dal“ a „Hunyadi László“ című dalműből, Marschall Béla ur zongorakísérete mellett éneklir dr. Pataj Sándorné Vida Etelka urné. 6. Gaál F.: „Cseh-morva dalok.“ Hegedű, zongora, harmónium, gordonka és nagybőgőn előadják: Konyovits Ivánka, Maximovits Szilárdné és Milesinszky Emma urhölgyek, továbbá Spáth Károly és Gaál Ferenc urak. 7. Gaál F.: „Magyar dalok“, férfiak. Belépőjegyek 1 forintjával Sztrilich Zsigmond ur kereskedésében előre is válthatók. Pártoló tagok a tagsági jegyek negyedik szelvényével ráfizetés nélkül válthatnak belépőjegyet. Kezdeté este 8 órákor.

**Athelyezett ügyvédi iroda.** A szabadkai ügyvédi kamara közhírre teszi, hogy dr. Szilágyi Ferenc ó-becsei lakos, ügyvéd székhelyét O-Becseről Uj-Verbaszra, a kamara területén belül, tette át.

**Szocialisták Kupuszínán.** Mult számunkban megemlékeztünk már a Kupuszínán mindinkább terjedő szocializmusról. Kupuszínáról most még soraink kiegészítéséül a következőket írják: A község lakóinak legnagyobb része a szocialisták táborába csapott át s a mi a legsajnosabb, élükön a községi előjáróság áll, (nem érve ide a községi jegyzőt) a minnek nyílt bizonyítéka azon eléggé meg nem bélyegezhető eljárás, hogy a szocialis vezérek által a helyi plébános személye ellen a párbér miatt indított mozgalomnak ép a községi előjáróság állt élére s nem áttalott egy kérvényt — saját állításuk szerint a szocialisták kényszernyomása alatt — első sorban aláírni azon plébános ellen, ki ittműködése alatt minden idejét az iskolának és templomnak szentelte s úgy a templomban mint az iskolában minden tekintetben oly rendet teremtett, mely mintaszereinek mondható és hálára kötelezne bármely községet s kinek egyetlen és legnagyobb hibája az ő szemükben, hogy jogos párbérét s ezt is lényegesen leszállított mérvben követeli. „Elárultuk az igaz vért“ így nyilatkozott a község bírása és igazza van. Jellemző az itthelyi viszonyokra, hogy már a gyermekek az iskolában nyíltan beszélnek, hogy újévkor a jegyzőt, papot s általában az urakat agyonverik; s ezért kérdőre vonatván, azt felelték, hogy szüleiktől hallották. Ehhez aztán nem kell további kommentár.

**Értesítés.** A szegedi m. kir. bábaképző-intézetnél a legközelebbi március hó 1-én kezdődő magyar-német tanfolyamra 12 tanuló részére egyenkint 40 frtnyi állami ösztöndíj van rendszerezve. Felhívom mindazokat, kik azt elnyerni óhajtják, hogy a nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz intézett keresztlevelel, erkölcsi és szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt bélyeg-telen folyamodványukat január hó 31-ig hozzám nyújtsák be. Szegeden, 1897. dec. 20. Dr. Mann Jakab, igazgatótanár.

**Megégett kis leány.** A gondatlanság áldozata lett Konyovits Lyubó adai lakos 5 éves leánykája. A szülők ugyanígy hazulról távozva odahaza egyedül az említett kis leányka maradt. A gyufa olyan helyen volt, hogy a kis leányka könnyen hozzáférhetett. Kivett egyet s azt meggyújtva annak lánja mellett meggyújtotta a kéznél volt férfispakát. Midőn így annak tüze mellett gyönyörködött, a ruhája is tüzet fogott. A kis leányka meghalt. Az összeégett hullát felboncolták, a szülők ellen pedig gondatlanság miatt a fenyítő vizsgálatot megindították.

**Dal- és táncestély.** A zombori iparos dalárda 1897. évi december hó 26-án, azaz karácsony másnapján a kaszinó-egylet helyiségében dal- és táncestélyt rendez. Műsor: 1. Karácsonyi ének. Éneklir Würtz Mariska k. a., Kubatovits Teréz k. a., Varga Kálmán és Firány Pál. Zongorán kíséri ifj. Csermák József ur. 2. Oh rózsá hát ne félj. Éneklir Geresch Zsófia k. a. és Bölcs Dezső. Zongorán kíséri Staudacher Mariska k. a. 3. A level. Monolog. Előadja Koch Anna k. a. 4. Nagy ária. „Büvös vadász“-ból. Éneklir dr. Pataj Sándorné Vida Etelka urné. Zongorán kíséri Marschall Béla ur. 5. Nincs edesebb... Éneklir Brecka Lenke k. a. és Varga Kálmán. Zongorán kíséri Staudacher Mariska k. a. 6. Melyiket? Irta Várady Antal. Szavalja Szász Sándor. 7. Safi belépő dala. A „Cigánybáró“-ból. Éneklir dr. Pataj Sándorné Vida Etelka urné. Zongorán kíséri Marschall Béla ur. S. Népdalok. „Befűtta az utat...“ Jegenyefa tetejében... „Ha madárka...“ Éneklir a vegyeskar. — Beléptidij személyenként 1 frt. Jegyek előre válthatók Kollar József és Schick Rezső urak üzletében és este a pénztárnál. Dr. Pataj Sándorné Vida Etelka urné, Staudacher Mariska k. a. és Marschall Béla ur szivességből működnek közre. Felülvezetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté esti 9 órákor.

**Gyászír.** Megemlékeztünk már özv. Latinovits Illésné haláláról. A család a következő gyászjelentést adta ki: Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk feledhetlen édes jó anyánk, nagyanyánk, illetőleg napánk és testvértünknek borsódi és katymári özv. Latinovits Illésné szül. borsódi Latinovits Judit urnének 1897. december hó 19-én éjjeli 1/2 12 órákor, élete 74-ik évében, hosszas és kínos szenvedés, a halotti szentségek ajtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A drága halott hamvai folyó hó 22-én délelőtt 10 órákor a borsódi családi kápolnában fognak örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat az elhunyt lelki üdvéért a borsódi, katymári és bács-madarasi kegyuri templomokban folyó hó 23-án délelőtt 10 órákor fog a Mindenhatónak bemutatattni. Katymár, 1897. dec. 20. Borsódi és katymári Latinovits Ernő, Pál, Géza, Margit férjezett nagybányai Horthy Istvánné, mint gyermekei. Borsódi és katymári ifj. Latinovits József, ifj. Latinovits Pál, Ilona, Mária, József, Margit, mint unokák. Borsódi és katymári Latinovits Pálné szül. Stiborski Janka, mint menyé. Nagybányai Horthy István cs. és kir. huszárkapitány, mint veje. Özv. Limpenz Ferencné szül. borsódi Latinovits Berta, borsódi Latinovits Lázár, borsódi Latinovits Sándor, panyovai Demelic Fedorné szül. borsódi Latinovits Corinna, mint testvérek. Legyen áldott emléke!

**Eljegyzés.** Piukovits József, Matheovits község jegyzője eljegyezte Balázs Piri István, szabadkai föld-birtokos leánnyal, Úrszike kisasszonnyal.

**Gyászír.** Törley Antal, mérnök, Szabadka város virilistája folyó hó 19-én életének 44. évében elhunyt. **Leölt harangozó Ludason.** Szabadka határában a ludasi pusztai templomban Száris György végezte a harangozó és sekrestyés teendőit. A hívek nem voltak vele megelegedve, mert összeféretlenül természeté miatt igen sok baja volt. Folyó 19-én este elvégezte a 8 órai harangozást s amit a templom ajtaját bezárta, egy lövés dördült el, mely a harangozónak karját találta; a gyilkos látván, hogy Száris futni készült, még egy lövést irányzott rá, mely a harangozónak lábát találta; a harangozó összeesett, segítségért kiabált; a közelben levők összefutottak, de a gyilkos elmenekült a sötétben. A rendőrség még az éjjel megindította a nyomozást; Hegedű szabadkai kapitány kűn járt Ludason, de eddig minden eredmény nélkül. A sérült harangozót a kórházba szállították, életben maradásához kevés a remény.

## Karácsonyi legenda.

Megujult a közel 2000 éves legenda titokzatos éjjelével, mely alatt a menyei karok éneke zengett, az égi csillag a pásztorok kalauza lett és melynek előestéjén örege, apraja a karácsonyfa, mert annak jelképe, körül gyülekezett. Szent emléked, annyi század után, még mindig magas ihlettel tölti meg az emberiséget, békét, engesztelést hirdelve menyben és a földön. Igen, béke és engesztelés e háborgó planetán, hol a fékevesztett emberi szenvedélyek harcai kiemelik az embert saját nemesebb énjéből és vad indulatok martalékává dobják oda.

Ha a zajgó élet lüktető harcai még oly igen el is foglalnak bennünket és egész valónkat lekötik, midőn az öskereszténység legendaszerű titokteljes éjjele az urnak születésével feltűnik, mintegy megállítani szeretnők sebesen rohanó életsajkánkat, hogy teljesen magunkba mélyedve, a vallás menyei ihletébe elmerüljünk. De e magunkba szállás nem lehet pusztá merengés, hanem ébreszt gondolatokat is és elméledéseket fűz ezen a maga hatásában egyetlen világeseményhez, mely a minő csekély és szerény is volt kezdetében, olyannyira átgurta következményeiben a történelem későbbi eseményeit és a kereszt az emberi szellem minden törekvéseire a későbbi történelem minden korára ráítotté eltörülhetetlen bélyegét. Még a távolabb eső, az ur vallásával összefüggésben nem álló nagy historiai epizódok is mind a mai öskeresztény ünnepe és annak soha nem sejtett hatására vezethetők vissza.

Vallás és tudomány, hit és ismeret, bölcsélet, politika, társadalom, népjog, szóval az emberi szellem minden törekvései, a kereszténység kezdeményezése, befolyása és megvilágítása alatt állottak, de még a régi görög és római klasszicizmusnak vívmányai is, művészete, tudománya — a keresztény szellemhez idomítva — segíték terjesztetni, népszerűvé tenni az új vallást.

E mai ünnepe tehát nem egyedül a vallásos

ihlet kizárólagos ünnepe, hanem az emberi szellem összes törekvéseinek hozsannája, mivel a kereszténység oly általános forradalmat idézett elő az emberiség szellemi világában, hogy a mai ünnepből kikérik részüket az emberi törekvések összes vívmányai bármely téren, a mai korig, melyben a lombikja tartalmát elemző tudós nem többé a hitnek, de a büszke és sokszor önhitt tudásnak látszik egyedül oltárokat emelni. Pedig a valódi, az igaz vallási inspiráció — nem értem itt a fanatizmust — és a tudomány mindkettő, mint az égnek felcsapó láng, a mindenség nagy rejtélyét kereső és a tudomány igen tudja, hogy véghatárán a hit várja, mely a tudás és fűrkészés pályáján égre törő titáni lelket kiengesztel és ölébe fogadja; tudomány és hit vezetnek az emberiség nagy feladatait és ikertestvéreket.

Ritter Ágost.

## A „Halál” ciklusból.

— Reményi. —

I.

Ha halálkölve fekszem majd az ágyon  
S nem lesz körültem, a ki rám vigyásson  
Mélvára gondosan:  
A vén kassza egyszer csak eljön értem,  
Szobámba toppan loppal, észrevétlen  
S meliém oson.

Megáll, körülnéz, hánthába tér ki:  
S éjféli gúnyját a fülembe hárzi  
Vagy átjár lelkemen:

— Ne és szeretteid most hol maradnak?  
Nokon, barát e leány... Mind cserbehagyta?  
Jer hát velem!

II.

Ha elváltak majd töletek,  
Ne hulljon értem könnyetek.  
Ne szánjatok, ne sínjatok,  
Ha meghalok.

Míg életem, nem járt senki velem;  
Síromhoz is hát ne kíséren  
Senki... Szagamra hagyjatok,  
Ha meghalok.

Imát pap ne mondjon felettem.  
Nem hittem — csak a szerelemben.  
Tanúim lesznek e dalok,  
Ha meghalok.

Sokszót értem ne ejtsetek,  
Ne dicsérjen beszédetek.  
On, akkor ne hasújjatok,  
Ha meghalok.

Ha elváltak majd töletek,  
Ne hulljon értem könnyetek.  
Ne szánjatok, hallgassatok,  
Ha meghalok!

III.

Marangos mellett szent Mihály lován  
Nézz ki testem a végállomásra.  
Szemnyű hely! Visszatérhetek talán?  
De a sírásó gőzöm már megásta.

Szenjünk tehát. Isten veled világ:  
Belendek háza, volt részem javában!  
Nacagnék egyet halálból, de ládd  
A fogorom oly néma, oly mosdulatlan...

## A KÚT A PUSZTÁBAN.

(Bibliai történet.)

A nap felkél Beerséba pusztáján. Ábrahám házában békételenségre virrad. Hágár, a család szolgálója és fia Izmaél, nem akarnak szót fogadni a pátriarcha feleségének, Sárának s ezért el kell hagyniok a házat. Indulni akarnak. Ábrahám tudván, hogy utjok minő sivatag tartományon visz keresztül, megindul sorsukon s kenyérrrel s egy tömlő vízzel látja el őket. Nem valami nagy gondoskodás ugyan, de mégis elég, ha... el nem tévednek. E szavakkal bucsuzik el tőlük az öreg: az Ur legyen veletek. Elindulnak. Izmaél, mint minden ifju, szeretvén a változatosságot, még örül az utazás gondolatának. Nem is sejti szegény, hogy minő veszély fenyegeti. Amde az anya oly fájo és édes pillantást vet minden egyes tárgyra s a láthatárról még egyszer visszatekint az elhagyott helyre... mert hiszen itt folytak le ifjuságának boldog napjai!...

A nap már délre jár. A levegő forró. Tik-kasztó hőség terül el a síkságon. Izmaél panaszkodni kezd; majd leül... de Hágár felkölti...

sietni kell... messze még a cél... Tovább mennek. Már órák óta látnak egy Tamarin fát. Milyen jó lesz az alatt megpihenni!... Sietnek felé... de minő kétségbeesés... minél jobban sietnek, annál messzebbnek látszik az!... Ez a délibáb csalogatása.

Az éj lesz. A szegény utasoknak nincs biztos menhelyök, a hol lehajtsák fejüket. Izmaél fáradtságtól elbágyadván, elalszik. Hágár a setétben keblére vonja gyermekét. Keservesen gondol arra, hogy e helyzetbe saját hibája sodorta. A halvány csillagfényénél is láthatók könyei, melyek szenvedő arcán folydogálnak... De végre ő is, erejéből kimerülve, elszenderül s álmában is e szavakat suttogja: Izmaél! kedves fiam Izmaél!...

Igy folytak napok s éjszakák. Eltévésztek az utat; a homok sivatagon nincs egy nyom, a magas égen nincs egy jel, mely őket utba igazítaná. Élelmük elfogyott; nincs egy falat kenyérük, nincs egy csepp italuk. Mi lesz belőlük?!... Izmaél végkép kimerülve, összeroskad; édes anyja egy fa alá vonszolja kedves fiát s midőn meglátja vérben uszó szemeit, midőn megtapintja száraz forró kezeit: Beerséba pusztájában egy fájdalmas sikoltás hangzik: ah! most mindjárt meghal!

Van e anya, ki fájdalom nélkül tudná hallgatni szomjuhozó gyermeke rimázkodását, midőn nincs módjában annak egy ital vizet nyújtania? Eddig azzal biztatta Izmaelt, hogy nemsokára célhoz érnek. Most mindennek vége... nincs egyéb hátra, mint a fa alatt elhelyezni gyermekét s aztán — meghalni engedni. Ő is leül melléje, hogy ha kedves gyermeke meghal, haljon meg ő is mellette.

De midőn meglátja Izmaél végső vonaglásait; midőn ajkairól e sóhajt hallja: ah! báresak meghalnék már, hogy ne kinlódnám tovább!... ezt a látványt nem bírja az anyja tovább kiállani... még egyszer megölelgeti, megcsókogatja gyermekét s aztán elmegy távolabb néhány lépésnyire és el kezd keservesen sírni... Zokogása felhalt az égre: a felhőkből egy angyal jelen meg, ki ezt mondja: mi lett téged Hágár? s mutatá neki egy kutat, a hol megtöltheté a tömlőt vízzel s inni adhatott a gyermeknek.

Nagyravágás.

Ez az elbeszélés többféle tanulságot szolgáltat. Először is azt, hogy az ember nagyon sok és súlyos megpróbáltatásnak teszi ki magát azzal, hogy nem tud helyzetében megnyugodni, hanem nagyobbra vágyik. Hágár csak szolgáló volt Ábrahám házában s mégis ő akart ott parancsolni. Ezért haragudott meg Sára, ezért üzetett ki a jóléte.

A boldogságnak tehát az az első feltétele, hogy elégedjék meg kiki azzal a sorssal, melybe őt az Isten helyezte. Minden helyzetben lehet az ember tiszteletré méltó. Az egyik iparos, a másik kereskedő, a harmadik hivatalnok, — mindegyik tiszteletré méltó, ha becsületesen betölti hivatását. Egyik nő arra születik, hogy ruhát varrjon, a másik talán egy trónuson ül, hogy azt viselje. Amde Isten előtt a tú és a királyi pálea egyenlő.

Szóval a szolga ne akarjon ur lenni. Hágár ne irigykedjék Sárára. A veréb, mely a porban fürdik, ne sajnálja, hogy nem repülhet, mint a sas, a magas égen. — A világon azért van annyi boldogtalan, mert az ember több akar lenni, mint a mire Isten rendelte. Mert az az egy bizonyos, hogy egy olyan élet, mely nincs megelégedve sorsával, bármely körülmények közt legyen is, szánandó boldogtalan élet lesz.

Az ember sorsa hamar változhat.

A második, mit e szánalomra méltó utasok történetéből tanulhatunk, az emberi sors változandósága. Miként megváltozott Hágár helyzete! Minő különbség van Ábrahám csendes s mindennel bővelkedő hajléka s a kietlen sivatag pusztaság között!...

A szerencse kereke ma is így szokott fordulni. — Itt van például egy leány, ki a szülői hajlékban nyugodtan, gondtalanul él; bírja mind azt, a mi az életet kellemessé teheti; öröm s mosoly kísérik lépteit... Ő boldog. Egyszer aztán egyesül egy férfival s kezdi tapasztalni, hogy ez őt nem tudja megérteni, kellőleg megbecsülni, majd elhanyagolva s durva szavak következnek. Az oltár szármolyánál sugárzott remények, a barátok jókívánatai, a szülők áldásai eltűnöztek; — a menyasszonyi koszoru, mintegy elhervadt; az előbbi virágzó állapot a egész pusztasággá változott. Mi most az ő életének folyása?... Hágár bujdoslása a pusztában...

Itt van egy család, melynek tagjai között a legszebb összhangzat uralkodik. Szerető szülők, vidám gyermekek, tisztas állás, anyagi jólét... Ugyan mit kívánhatna még?... De egyszer csak reáborul az este s meghozza a sötét éjszakát... A lámpa ég... halvány fényénél egy kicsiny ágy mellett virrasztanak... kis gyermek fekszik abban... feje forró... szemei homályosak... érverése rendetlen... lélegzete gyorsul... de egyszer csak meglassul... az érverés megcsen-

desül, a fej kihül, a szemek lecsukódnak, s azok a karok, melyek oly édesen ölelték a szülőket, lehanyatlanak... Gyász borul a szivekre... s a háznép öröme változik siralomra... Hágár keserve a pusztában!... Oh! bizony senki ne bizza el magát, mert nem tudja, hogy mit hozhat reá a holnap.

Ki tudja mi lesz a gyermekből?

Hágár története arra is figyelmeztet, hogy minden anya bizonytalan sorsot tart kezében. Ime, itt van Izmael, kit most kézen fogva vezet édes anyja... de aki egykor oly nép alapítója leend, mely ellen hiába támad fel Egyiptom, Assyria, hiába sarcolja adóval Persia, — hiába igyekeznek leigázni törökök, tatárok, — egy oly népfaj őse leend, mely századokon át egy maga kezeli a tudományokat, t. i. az araboké.

Nem is sejtette Hágár, hogy mily fényes jövőt vezet ő kézen... de sejteti-e bármelyik anyja is? Ki tudja, hogy azok a kis gyermekek, kiknek ügyetlen játéka most mosolyra gerjeszt bennünket, nem fogják-e egykor a világot felforgatni?... Oh anyák! nem megtörténhetik-e, hogy az a kicsiny kar, mely most titeket oly hűbelegve ölelget, egykor nem a háboru iszonyait vagy a béke áldásait fogja-e a föld felett kiterjeszteni? hogy az a gögicselő hang nem az Istent fogja-e egykor káromolni... vagy nem a haldoklókat erősíteni végső küzdelmeikben?... Ki tudja, hogy melyik gyermeke minő jövő várakozik?!

Lépjünk át gondolatban 30—40 évet. — Az egész ország tisztelettel emleget egy férfit, ki vagy tudományban, vagy művészetben, vagy politikában kimagaslott a sokaságból, s áldást és dicsőséget szerez hazájának. — Ki ez? és hol van most? Kérditek. Talán az a gyermek, ki most tanulja az iskolában a betűzés elemeit.

Lépjünk át ismét 30—40 évet, s maradjunk csak e városban. Egy jeles férfiú intézi e város ügyeit, — vezetése alatt mindenféle fejlődés, haladás; mindenkinél megóva a vagyon és személybiztonság, — ipar, kereskedelem virágzásban, közlekedés jó karban, — már arcképét festetik hálából, tiszteletből, mely a városháza termében lesz felállítva... Kérditek, ki ez? és hol van most? Talán az a gyermek, kinek kicsiny táskájába most pakolja először könyveit egy édes anyai kéz.

Még egyszer lépjünk át 30—40 évet. — Siralomházban látok egy megtört alakot, kinek arcára a bűnök egész serege véssődött... Lelkészt jön hozzá... azután elővezetik... dobpergés közt kísérik egy oszlop mellé... a lépcsőt kirántják alóla... Teste egy gödörbe vették, s lelke felszáll az itéletre... Ki ez? Kérditek, és hol van most?... Talán naponként előtettek játszik az utca porában.

Oh anyák! ti vagy dicsőséget vagy gyaláztatot vezetettek!...

Valahányszor egy nőt látok, ki gyermekeivel nem gondol, ki vallástalan, erkölestelen, ki nemcsak maga rohan az örvény felé, hanem magával rántja gyermekeit is s azok számára erkölcsi halált és kétségbeesés örökkévalóságot készítget, mindannyiszor így sóhajtok: együtt mennek, együtt vesznek — mint Hágár és Izmael.

Igen, mert Beersébánál vannak még kietlenebb pusztaságok. Azok a családok, melyekben a könnyelmű szülők gonosz példái kopárrá teszik gyermekeik szívének nemes érzelmekre hivatott mezejét.

Enyhítő forrás a Megváltó Jézus, — a kut a pusztában.

Hátra van még egy nagy és szükséges tanulság. Az t. i. hogy nincs olyan nagy pusztaság, melybe az égi kegyelem ne helyezne egy forrást, vagy kutat; Hágár és Izmael már majdnem elvesznek. A szegény anya szíve már majdnem meghasadt, midőn epedő gyermeke esdekletését hallja: anyám! vizet... csak egy csepp vizet!... Ekkor — a legnagyobb inségben — jelen meg az Urnak anyala: mi lett téged Hágár? — s mutatá egy kutat, ahol megtöltheté a tömlőt vízzel és inni adhatott a gyermeknek.

Szenvedő szívek! bánatba merült lelkek!... mindaz, kinek csak valamely titkos bánata, fájdalma, keserve van; kinek szíve egy-egy eltűnt boldogság koporsója; kit valaha méltatlanság, csalódás sújtott; kinek gyászborult lelke egy-egy sirhalom felett kesereg... mindnyájan, kiknek vigasztalásra, enyhítő balzsamra van szükségük, ne feledjék, hogy az isteni kegyelem minden sivar élet pusztaságában nyitott egy forrást, melynek élő vize csillapítja a fájdalmat, enyhíti a bánatot, vigasztalja a kesergőt, új reményeket ültet a csalódások helyén... Jöjjen ide minden megtérhelt szív... Üdvözítő Jézus!... kinek születésed ünnepéhez készül az egész keresztény világ; Istennek szent fia! Megváltó Jézus!... Te vagy e kut a pusztában!...

Talmage után Hetesy Viktor.

# Karácsony éjjelén.

— Busse. —

*Égy kedves, édes, boldog érzet  
Futja most át a szívemet  
Hogy úgy egész ide elhallom  
Az ájtatos szent éneket.*

*A hívő harangszó hogy hallik,  
Eszembe jut gyermekkorom,  
Mily áhítattal fogtuk körül  
Karácsonyfánkat egykoron.*

*Mint szállt a boldog gyermekajkáról  
Az igaz, édes, tiszta ének  
S vegyült belé a csengő dalba  
Egy mély — hangja a szülőjének.*

*Néztük pompás karácsonyfánkat  
S — a kárm ragyogó csillagot,  
De oly gyönyörű fénye, mint fánk  
Még ezer csillag sem adott...*

*Ah! eltűntek a gyermekévek  
S velük a békés boldogság, —  
Szívünk ma is óhajtja, vágyja,  
Közlünkben ma is él a vágy:*

*A gyermek tiszta boldogsága  
Csak egyszer jönne vissza még,  
Csak lehetne még egyszer részünk  
A karácsonyi — békesség.*

Szóllósi Jenő.

## KARÁCSONYI KÉPEK.

Írta: Del Toró.

Sűrű, sötét az éj, a déli szél csikorog élesen. Olyan hideg világ van ott kün, mint Muszkaországban.

Az utcák néptelenek, kihaltak, mint maga a természet. A pislogó lámpák sárguló fénye rémesen küzd a sűrű szállinközö fehér hóhelyekkel; és ha egy-egy ártatlan — bamba pillangóként — a törött üvegtáblákon keresztül bebetéved a tüzes lángnyelvekhez, megcsuklik a pislogó mécs, mintha lelkét akarná kiadni. Elmult a nyár illatos virágaival, el az ős sárguló leveleivel és beköszöntött a hideg tél fagyos pofájával. Vastag jégkéreg fedi az elárvult fák karsu ágait, melyeket a hideg szél kegyetlenül dobál ide-oda, mint az adáz sors a bánatos sziveket; majd meg egymáshoz szoritja őket úgy, hogy fájdalmukban keserű könnyeket apró jégdarabcskákban hullatják le a halotti lepedővel borított anyaföldre. Maga a fagyos föld olyan ilyenkor, mint egy kiszolgált katona: fehé, rongyos köntöséből itt-ott kibúvik fekete, szomorú teste. Termékeny hátát nem ragyogja be a szelid napsugár mosolygó arcával, hanem abolyt a sötét teli szél nyom egy-egy fagyos csókot elárvult ős fejére!

Ez a tél hideg képe, mely hirdeti a — halált!  
És az ember megborad tőle, fájdalmas sóhaj tör elő ajkáról, most látja a természet haldoklásában a saját haldoklását is, látja utolsó kínos mosolyával lehajtani a fejét egy hosszú dermedt álomra, hol nincs többé ki, nincs fájdalom.

Csend, nyugalom és béke honol odalenn a föld gyomrában — a feltámadás nagy napjáig!  
Hisz a költő is olyan szépen mondja, midőn így énekel:

*„Olyan jó ott megpihenni,  
Odalenn már nem fáj semmi.“*

s ennek a kihalt természetnek, ennek a fagyos, hideg télnek van egy meleg képe is, a karácsony estéje.

Ezen a magasztos estén született az emberi nem Megváltója, a bűnösök Felszabadítója, az árva szívek Vigasztalója: Krisztus Jézus!

A harangok tompa zugása, az üvöltő szél vad harsónája, minden ablakon és minden kulcslyukon keresztül azt harsogtatja: „Dicsértessék az Ur Jézus!”

És az ember figyelmes lesz, bűnös lelkét megszállja a vallásos érzület, fagyos szíve fölmelegszik és ég felé emelt szemekkel utána zuga a harangoknak, utána a szél visításának ó is: „Dicsértessék — az Élet és Feltámadás — az Ur Jézus!”

A magasan függő csillárok száz meg száz lángnyelvecskéje örömittasan csacsog egymással; a tükör-ragyogásu ablakokról a tél fagyos keze által himzett virágcsokrokat lehervasztja az öblös kandalló parázs-szine. Eltűnnek azok a fényes üvegtáblákról, mint a lehellett.

Volt, nincsen...

A gyilkos kőd tapadó párai sem tűhetnek tanyát rajtuk. Nem ott az ő helyük. Pedig hogy szeretnék meghallgatni az apró tűznyelvek élénk fecsegését, a gigaszí kandalló hangos lobbánását és a fényes terített asztalok körül ülő ur nép édes csevegését, hogy lombra szárnyaikon vigyék oda, abba a rozoga, sötét vityillóba, hol nekik is szabad megpihenni.

Itt azután elmondanák, hogy nincs igazság a földön, de lesz igazság az égen! Elmondanák, hogy a ragyogó fény és pompa közt mennyi mindent láttak, amivel a szegénynek keserű könnyeit fel lehetne szárítani, fagyos kályhájukat fel lehetne melengetni és beteg, éhezó gyomrukát is egy-egy falattal csillapítani. Elmondanák, hogy az apró-cseprő ur nemzedéknek mennyi drága ajándékot hozott a jó „Krisztkindli“, hogy az a sok csece-beccével tele aggatott magas karácsonyfa miként szeretett volna megszólalni, hogy a hit, remény és szeretet hármasságát hangosan hirdesse a serdülő urfiaknak, hogy legyen majd „szívük“, ha felnőnek.

Elmondanák, hogy miként kérdezte a kis Aladár urfi a kedves mamájától: „Mama, a szegény jó gyermekeknek is hozott a kis Jézuska karácsonyi ajándékot? — és hogy miként maradt a kedves mama a válaszzal — néma!

Elmondanák, — de nem mondhatják el, mert nekük nem ott, az uri palota ragyogó ablakain, hanem itt, a szegényes, rongyos viskó mécselen ablakainál született ma: Jézus.

Amott künn, a város végén, még rémesebben sikolt a karácsonyi szél, mint beenn a városban; itt utját állják a karsu magas házak, meg az elébe akadó emberek. Itt meglepszik azzal, hogy egy-egy járó-kelövő farkaszemet nézhet, azután megy, rohan, mint száműzött, ki a pusztaságra, hogy fékvesztett dübét kitombolhassa. A magányos házikót tüzte ki céltáblául. Besivít az ablakon, be az ajtón; keresztül-kasul járja, mint rémes kísértet, a kis, rozoga fészket, nem hagy a tetőből még hirmódót sem. Benn a házban ül az özvegy árvaságban; fekete a ruha rajta, még feketébb bubánatja. Felfel rezzen néha-néha... körültekint félelmesen... nem lát senkit, nem hall semmit. Mellette az asztallánál játszik kis árva magzatja. Föl-föl tekint néha-néha a bánatos jó anyára, majd meg ismét előszedi a tavalyi — — — játékokat, s játszik, játszik... Szegény gyermek! — — — sóhajt föl a gyászos özvegy... s míg a „kicsi“ tovább játszik, leborul a kemény asztalra és elsirja kétségbeesésének keserű könnyeit... Hogy ne sirna! hogy ne sirna! A gazdagok aranytől ragyogó karácsonyára aggatják a sok értékes csece-beccsét és napokon, heteken keresztül, vig mulatságot szereznek kedves magzataiknak, az övé, a szegény kis árva, kénytelen a tavalyiakkal is beérni.

Oh, az a tavaly, az a gyászos emléktü tavaly!... Akkor még megvolt a drága jó apa, a gondos kenyérkereső; most már nincsen — — — elvitte a kegyetlen halál!

Rég ott nyugosssa csendes álmát a „holtak világában“, a hol most:

*„Üvöltve tombol a vihar  
Völgy s bérletetökön át,  
S hőföregtet terjeszti szét  
Halotti fátyolát.“*

S bár mankóval járt életében a jó apa, mégis ő volt a gyenge nőnek támasza, az árvának a vigasza! De most nincs támasz, nincs vigasz!

... Bim... bam... bim... bam...  
hangzik be egyszerre a törött ablakon a nagy harang ércszava, melyhez a sivitó szél nyomja az orgonásipokat: szsz... szsz... szsz... szsz... A hideg lebeletől nagyot lobbog a sercegő mécs az asztalon, azután újra tovább pislog.

Följegy a mély gondolataiból is a siránkozó özvegy, a harangszóra elfelejtja a nehez bánatot, letörli keserű könnyeit és magához ragadja kedves magzatát, összekulcsolt kezekkel imát rebeg az ég felé, bonnan mindig ragyog az elhagyottakra is egy biztató sugár.

Felhat-e imája, felhat-e sirása az ég urához, ki a szegényeket hinni és remélni megtanította? Igen fel! És ezt hiszi s reméli is; mert:

*„Szegénynek drága kincs a hit,  
Törni és remélni megtanít;  
S neki, míg a sir rá nem lehel,  
Mindig törni és remélni kell!“*

Brrr... de hideg van odakünn, sokkal jobb a meleg szobában, komám uram, köszönt be a falusi kántor a plébános komájához, mintán már előre bocsájtotta azt, hogy: „Laudetur Jesus Christus!“

— In aeternum — válaszol az öreg pap és becsapja a breviáriumot, hogy nyugodjék az éjjeli miséig, azután odabuzódoznak mindketten a sziporkázó kályha mellett levő kis asztalkához és megkezdődik a „ferblizés“ — dióra. Ó (h) dió!

Mártha, a szorgos menyecske, mikor a legjobbat a pincéből már elővárasztotta, letelepedik melléjük és segít nagyokat nevetni. Csak azt restelli, hogy aki veszt, az nagyokat iszik, a ki meg nyer, az kétszer akkora iszik, mert még messze van az éjjeli mise, és addig olyan keményre fordulhat künn az idő, hogy a rectram nyelve is belefagyhat a szájába.

De hát azzal a két jó koma nem törődik, mert csak egyszer esik esztendőben karácsony!

A „pasz“, „cu“, „et“, „mit“ csak úgy pörög már a nyelvök alatt; ha valaki meghallgatná őket, bizonyosan azt tudná, hogy a volapüköt tanulmányozzák kínai nyelven. A rector uram meg néha-néha meg-megfűszerezi a beszédét egy kis latinsággal is, mondván: „In vinum est veritas“ — komám uram!

A koma uram pedig erre egész lakonice annyit mond, hogy „Igyunk“!

Mártha még mindig szorgoskodik az asztal körül, de már nem nevet nagyokat, hanem boszankodik nagyon. Hogy is ne, mikor már a hatodik kancsó járja. És azután mi lesz az éjjeli miséből?

Szégény szemre ez a „rectram“ még végig sem tudja majd orgonálni. No hiszen, az kellene csak még, tudom Istenem, hogy...

A nagy boszankodás közt azonban egy jó gondolat támadt Márthának, hamar felkültölte a harangozót a toronyba, hogy „akassza fel magát“ a nagy harang kötelére. Egyszerre csak megkondul a nagyharang szíve és ünnepi hangjai bezugnak a kártyázók asztaláig. Mártha közből sugja: harangoznak elsőt.

A plébános leteszi a kártyát, a „rectram“ meg felveszi a „szent János“ áldást és komoly csendben készülnék az éjjeli miséhez.

A „rectram“ indul a kórusra, de azt veszi észre, hogy a lábai inognak, mint a harangláb, a feje meg nehez, mint egy boros hordó. A nyelve is olyan, mintha ólomból volna, nem forog.

— Uram Jézus segíts! — „cantálja“ valami értetetlen rigmusokban.

Lassan elvánszorog az orgonához; elmorogja magában azt, hogy: „Que... quem... dii... ode...“

odere... pedag... pedagógum... fece... fecere. Azután leül, elbóbiskol úgy, hogy nem az ujjával, hanem már az orrával billgetti az orgonát.

A mise megkezdődik, az orgona hallgat; a plébános koma elénekli a „per omnia secula seculorum“ -ot és várja rá a „kórusról“ az „áment“, de biába várja... a kántor csak hallgat; oda ugrik erre a harangzó, megrántja úgy „Isten igazából“ a „rectram“ hosszú frakkját, a „rectram“ pedig mély álomból felriadva, visszaorgonazza a legmélyebb „bassóval“ azt, hogy: „Cu-u-upasz“!

Az idő már egészen későre járt és a kis árva — apátlan, anyátlan — bolygott az utcákon, el-el nézegetve az uri házak fényárban uszó ablakait.

Az éhség, a szomj bár gyötörte, se éhes, se szomjas nem volt. Megelégedett ártatlan lelke azzal, hogy neki szabad az utcákon ácsorogni és nem bántja őt senki. Észre sem vette, hogy milyen zordonan fúj a szél és csapkodja a jeges havat meztelen testéhez. Nem törődött semmivel sem, s csupán azt az egyet szeretete volna tudni, hogy miért oly fényesek mindenütt az ablakok?... Bizonyosan ünnepe, nagy ünnepe lesz holnap! Talán bizony karácsony — a kis Jézuska születésének — ünnepe?! Oh! nagyon jól emlékszik rá, hogy az ő kisdéd házukban is volt egyszer karácsony — ünnepe; de akkor még nem volt olyan borzasztó csunya, hideg idő, mint most, akkor még ötlet is jobban szerették az emberek. De most nincs a faluban senki, ki mondaná: „szeretlek gyermekem“!

A jó öreg Trézi néni, mivel együtt járt alamizsna után, régen elhagyta, hogy miért?... Ő nem tudja, talán el is halt azóta a jó öreg; pusztá most a ház, hideg a szobája, nem fűtenek neki.

S míg az árva busan zengte el így magában panaszait, melyekre csak az üvöltő téli szél felelt sivitva, lassan, lassan tovább is hallgott. Egyszerre csak megállt egy nagy ház előtt és hallgatózott.

Az „Isten háza“ volt.  
Az orgona magasztos hangjai oly édesen, oly vigasztalólag hatottak elcsigázott lelkére. Fagyos szíve csak úgy repesett az örömtől.

Oh mily boldogok azok, kik ott bent áhítattal hallgatják az Ur dicsőítését! Az a szundikáló ór ott az ajtóban, őt, elrongyolt ruhácskájában talán be sem eresztene?... De minek is menne be, mikor kívülről is oly szép, oly lélekemelő a szent éneket hallgatni...

Leült a kő Krisztus mellé a fagyos kőre; közel húzta hozzá a fagytól összegémbereedett tagjait, azután átkarolta apró kezecskéivel a hideg márványt és elmélázva a szent szolozsmák vigaszt nyújtó énekének hallgatásában, mély álomba merült.

Az ájtatos hívők lassan-lassan mind eltávoztak; a szobor alján guggoló kis feketeséget észre sem vették. Ki is venne észre egy árva koldus-fiút? A nagy ház ajtai is bezáródtak, úgy tűnt neki fel álmában, mintha a menyország kapujának a kulcsát hallotta volna csikorogni.

Néma, pusztá lett minden körülötte, csak a szél maradt mellette hű barátként.

Fázott, nagyon fázott!  
És nem volt, a ki betakarta volna.  
Egyszer azután, midőn a szél barátja nagyot sóhajtott a kopasz fákön át és sűrűn pelyhedve hullott fedetlen fejére a hó, felnyitotta üveges szemeit az árva fiú; felkelni már többé nem volt ereje. Visszadőltenakadva a kedves kő-Krisztusra, s felsóhajtván újra mély álomba merült.

A kő-Krisztus pedig megkönyörült rajta; mire a világ „Megváltója“ megszületett, egy ártatlan lélek kiszüvetelt.

„És im az árva boldogul, jól érzi most magát,  
Elmultak minden gondjai; az álom bív barát.  
Szíve még egyszer feldobog, mosolygnak ajkai;  
Csöndes nyugodva alszik ott; meghaltak künjai!“

## Deh.

*Nem mondom én,  
Nem panaszkodom senkinek,  
Mily mély bánat  
Éle szegény szívemet!  
Eltemetem  
Mily bánatom szívemben,  
De kacagjen  
Senki fia fellettem.*

*Drága hincsesel  
Téle volt a hiebelem,  
Téle rakta  
Az övök szép szerettem!  
Hívabolták  
Sok szép hincsem beléle,  
Csak övök bit  
Hagytlak benne cserébe...*

*Elbujdosom  
Sűrű erdő mélyibe,  
Schogásom  
Ott nem látja senki se;  
S míg a szívem  
Fájdalmában megszabad:  
Még egy dalban  
Hísítem majd magamat!*

Szabachka Gyula.

## EGYIPTOMI UTAMBOL.

Írta: Vértessy Károly.

A temetés. — Kairói koldusok. — Hasis evő. — Kigyóbüvölő. — Afrikai mérgezők.

A sűrű embertömeget s a mozgó kereskedők ordító sokaságát, zibáló kengyelfutók terelik hosszú botjukkal hadonázva, az utcaoldalakra, hogy egy nagyobb temetés vonulhasson el. Bucsut mondott valaki a festékes világnak; szeméire ráborult az árnyék. Alig vonult el a vig lakodalmas menet, gomolyog utána egy szomorú gyászmenet, a temetés. Az élet nyomába is, vajmi gyakran ilyen gyorsan lép az enyészet. Mint itt az utcán, nász, gyász közel esnek. Két teve baktat legelő. Fájdalmas tekintetük nagyon jól illik a gyászmenet megnyitáshoz. Hátán kenyeret visz az egyik, tömlőben vizet hord a másik. Temetés után a szegények kapják ezt az adományt. Párosan követik öreg emberek a tevéket. „Allahu ekber, la illahi il Allah, ve Mohamed reszül ullah“. Hangosan kiabálják, hogy „Nagy az Isten, nincs más Isten, csak egy az Isten és Mohamed az ő prófétája“. Allitólaz ezt a mondást olvasta le Mohamed az Isten trónjáról. De a Korán egyébként is előírja, hogy az igazhívők gyakran emlegessék Isten nevét. No ezt teszik is. A mohamedán egyébként nyíltan s önértzettel vallja hitét mindenkor. Neger fiúk rózsavizet fecskendeznek, illatos tömjénfüstöt csinálnak, ezek után egy gyermek palmaágon aranyhímzéssel takart koránt visz.

Énekelve vizsgál a divas lepellet betakart, tarka-barka szövetekkel beagatott ravatalon, fölül nyitott koporsóban a halottat, fejével előre. A ravatal nagyságáról ítélve, az elköltözött, földi porhüvelyének tekintélyes tömegétől szabadult. Nagyon siettek. Azt hiszik, hogy a halott lelke csak akkor nyugszik meg, ha elföldelték a kimutat.

A mohamedán barátok (dervisek) kezében, libegő lóba a sok tarka, többnyire foszlányos zászló. Némelyik csak rongy. Fogadott, homlokon, mellen meghamvazott asszonyok, mikönyveket sirnak, rinak, jajveszkelnek, úgy adják, mintha fájdalomtól vibrálódnék hangjuk, tépik szétbontott hajukat és ütik a mellüket, melyről a ruhát szagadják. Azt hiszem, jó pénzért cipőnyi könyvet is képesek volna potyogtatni; de az elmúlt időt visszasírni nem lehet. Kihallatszik az imám (pap) éneklő szava: „Eltört a palma“. „Nem rázza már sörényét az oroszlan“. Szomorú arcot vágnak erre az ulemák (előkelő személyek). Belirikogatnak a csöndbe ismét a hivatalból sirók, míg a szívében igazán gyászolónak a kiaszott arcára egy könyv sem esordulhat már a kiapadt szemekből. A menetet az elhunyt szolgálai zárják be, fejük körül kék lepel van csavarva, mert a kék szín Keleten a gyásznak színe. Az áldozatokról legutóljára vezetik, már előre örül a szegénység a jó izű falatozásnak, melyhez fűszert a Korán nyújt. Tódl a nép a halottlábba. Ciprust ültetnek a sirhant mellé. A ciprus a szabadság fája, mert ágai nem a földre hajolnak, hanem az ég felé emelkednek. Elhantolás előtt bizonyos tesztnek a végítességet adók arról, hogy az elhalt jámbor volt, ha nem is volt. Mikor a halál árnyéka az emberre ráborul, valóban sokat takar el.

Kairóban nagyon sok a koldus, akik rőfös olvasóból emlegetik Allah nevét szaporán. A koldusok jó nagy része vak. A sarkat tartalmazó, a szemet nagyon izgató finom homok, soknak kitéli fordítja a gyulladós szemhéját. Egynémelyik a rutság szépsége, élő víz, tehetetlen aggyastán roncsa. Az éghajlat kedvezéséből a koldusok félig öltözöttek járnak, effendi! effendi! kiabálnak előttünk, utánunk, az étvágy ijesztő ocsmány alakok, száz ráncsal borított sovány, aszott arccal, kiknek nem sokáig kell már hurcolni az élet terhét. Ahol állnak, amerre járnak, ijedelmet és szánalmat terjesztenek maguk körül a halálnak eljegyzettek. Olyan is van akárhány, a ki csak a lágyéka körül csavarva hord egy kevés rongyot. Mennyivel különben néznek ki nálunk még azok a szegények is, kik már a harmadik öszerestől vásárolják ruháikat, mint eme findorkepek itt, kik lépten nyomon élnek kerülköznek. Hogy a figyelmet magukra tereljék, egyik dobót ver, a másik rész-tányért esőt. A harmadik szemfórgató álszenteskedéssel szent igéket mormog, vagy Korán mondatokat, buskomor dalokat énekel, Mária gyűdi éneklő, kolduló Lázárok, siránkozó, jajveszkelő, riktó, bántó hangján. Mindez teljesen jogosleg, mert a gyötrelm utgyis vonásaira van írva. Valamennyi magát Allah vendégének mondja, de mert sokan vannak. Allah kamarája is kifogy lassan; Allah nevében éledő bizalommal esekednek gunyaszta vagy kiaszott maszatos kezüket felénk nyujtva. Egynémelyik vén-szegénynek az emberi erő elfogyatkozásában csendesen per-meteznek a könyei. Egő fájdalom, sorvaztó láz van a szenvedő testben. A sirba hajló aggyastánok kiköthögik az életüket.

A proféta által előírt öt elegekedetnek a második: az alaminzsasztás. A mohamedán népeknél a vallásból indul ki minden és a vallásba tér vissza minden. Ugylát-szik azonban nekem, hogy a koldulást itt többen ex pro-fesso üzik, habár nem járnak kilnesről-kilnesre. Szivtelen anyák, megvakított, undorog esonkított gyermekeiket élénk tartják, jajveszkelő sikongással, bögéssel iparkodnak a sziveket meglágyítani s az adakozásra indítani. A koldust sohasem küldik dolgozni s ha már, a keleti szokás szerint, lepény alakra süttöt kenyerükből sem adhatnak neki, akkor is Allah kegyére bízzák a koldust, segítse az. A koldusok minden csekély adományt megelégszenek és sohasem kérnek kamahu még többet. Egy nyers uborkával is ki lehet elgíteni őket, annál is inkább, mert ez a nemzeti esemege. Vigyáz rájuk a koecis s az utcán átmenni segíti őket mindenki. Ma neked, holnap nekem, jól tudja azt mindenki, mikor a tapogatózó utba segíti. Nem egyszerre, lassankint halunk meg. A kimerülés a halál ellopástja szokott lenni.

Az utcazelen merőn tekint maga elé egy kábulatba esett hásis-szívó. Lassu szippantásokat tesz a bódítóval telt csibukból, illetve az indiai kender-levélből sajtolt, a kendernövény virágos szár-csucsán összegyűlemllett, má-konnyal kevert gyantából, mérges anyagból. Mikor fölenged, tenéig láthatunk a lelkébe. Mosolygó képet vág, szeméi melyre esve is fénylenek, részegségében örül a létnek s nem is gondol arra, hogy idegeit ölje, testét sorvasztva, rohan a vesztének és hogy életének egy nagy részétől elesik; halálhozó, amit cselekszik. Zibáló mellett támoilog. Elég kapatos volt a szegény. Amit ma elhagyott, holnap megismétli. Nagy lehet az ő szívének a keserősége, hogy így kell megédesgetni azt. Nem gondolja meg a szegény, hogy a tenger keserűségét a legédesebb vizű folyó sem bírja megédesíteni. Csak a nap, a felbő, az idő változtatja édes vizre a keserűt.

Ember, ember hátán tolongott. A sokadalom leszo-ritotta a forgalom főeréről, egy hűvös, de zibongó oldal-utcába a kigyóbüvölőt. Ja salam, (bravo) hangzik körülötte. egy egy szebb mutatványa után. Kínézése a zöld köpö-nyegben, olyan tiszteletr gerjesztő, hogy inkább nézők patriárhának, mint utca-komédiának. Fehér fogsora, ezüst-szinű szakáll (a temető elhírnöke) élesen válnak ki ér-dekes barna arcából. Karjának az ereje meghazudtolni látszott az öregségét. Sötét vörös ajka lassan mozog a beszéd közt. Nehéz pillát olykor ránk emelve, észrevesz-szük, milyen nagy, szemének a csontágya. Kiváncsi em-berekből egész gyűrű képződik körülötte, minden szem rászegződik, még az is megnézi a mutatványát, aki már sokszor látta. Ugy vannak vele, mint mi vagyunk valamely jobb szindarabban, melyet ismételve is megnézőnk. Mulik az idő azzal is. Egyéb mulatság hiányában, sokan nézik azt az egyiptomi szemüveges mérges kigyót, miként csusz-kál és tekerőzik a gazdájának a feje körül s miként vil-lantja elő a farkát. Az arabok nasor-nak hívják ezt a mé-regtartót. Fogai már el vannak távolítva, azért bátran de-delgetik, cigogtják az ártatlanná tett csunya állatot, me-lyet egynémelyek szépek is mondanak, nyilvánvalólag abból a mondásból indulva ki, hogy: naturalia non sunt turpia. Az előcepekedő, segédkező neger fiu nyaka körül egy másik heveségővi kigyó képez színesen tündöklő nyak-ralavolt. Van a zsákban több is még ebből a csuszva-má-szó undok állatból, melyet a régiék még tisztelték is, nyil-vánvalólag, mert félték ölé mérgetől. Egyiptomban a val-lási szertartáshoz is tartozik, hogy a dervisek közül egy-néhány, a proféta születése napján, kigyót, skorpiót és egyéb undok állatot is egyik. Nagyon furcsa esemegezés. Ezen a nagy napon még nagyobb boldogságot is csinálnak ezek az emésztő vágygally bíró rajongók. — még a ké-püket is keresztül szurják. A dervisek, habár a mohame-dán klérus alsóbb rendű tagjai, azért mégsem valódi pap-ok. Szánakozunk vakhittük fölött. Arccal a földre egymás mellé lefekeznek, seikhjuk löhátan meg rajtuk keresztül. Olyan sűrűn húzódnak egymáshoz a megmarcangoltni vágyó vakbuzgók, hogy a nálunknál e dologban okosabb ló is kénytelen egyik-másikra rátiporni. Ilyenkor vad magasz-tossággal folytonosan azt kiabálják: El az Isten. Arról sejtelmük sincsen, hogy az Istennek az ilyen örült esele-keket nem tetszik és hogy ok maguk korántsem lesznek lehőhérol martirok, még akkor sem, ha agyontapodja őket a ló. Mig mi előre mentünk, az arabok, kiktől egykor az algebrát is tanultuk, hátramaradtak. Majd azután ember, fiu farknál fogva kieserélik egymáson a kigyókat, csak úgy csillog-villog azok bőre a napfényben. Az öregnek karja körül egy harmadik kigyó is tekerőzik, lapos fejét az ember vállára nyugtatva. A kigyó kettős nyelvvel sziszeg, a gazdája pedig hozzá fordítja a száját, mint mikor a gyermek a kis galambot szájából eteti. Majd nyomást gyako-rol a kigyó nyakszirtjére s ezáltal úgy megmeresíti azt, hogy akár bot gyanánt is használhatja. Mindez a mutat-vány természetesen anélkül nem történik, hogy a kíván-csiaskodókat, az ácsorgó tarka néptömeget szét ne ribben-tené néhányszor a kigyóbüvölő. Megannyi édes gyermek-kacaj fakad ilyenkor az ajkakon. De azért a mutatvány, a nép nyelvén tartott előadás, mégis tetszett a közönség-nek, legalább a tetszés moraja futott végig a tömegben, „taib“ „taib“ (szép) volt, ez a tétora néptömeg is-mételt megjegyzése az elosláskor. Mi pedig hozzáteljük még, hogy „borzongatóan szép volt“. Az eloslók az utcai mesemondónál sorakoznak ismét. E körül is képződik vas-tag embergyűrű, mikor szövegei holdsugaros meséjét, mely-ben nines egy szemernyi igazság.

A kigyós ember mutatványával kapcsolatosan, ér-dekesen beszélt tolmácsunk, aki sok kérdésünket gubózta ki, az afrikai mérgezőkéről. Ezeknek a készütsége abban áll, hogy tokozatos mérgezővel nemcsak magukat men-tesítik a mérge hatástól, de testük izadmányával azután másokat is gyógyítanak. Testök tehát olyan anyaggal van áthatva, mely mérget képez magukra a mérges állatokra nézve is, vagy legalább is közönytí szervezeteikben a mérge hatását. Az orvosnövendékek tehát addig rágicsál-ják azokat a bizonyos mérges növényeket és ezeknek a mérges nedvével addig kenetik a testüket, míg a mé-regmentesi fokozatot elérik s vizsgájukon a legmégesebb kigyók csipését is kiállják. Ezután a gyógyítás már könnyű dolog. A mérges állat (kigyó, pók stb.) által megmar-t emberhez hivatván a mérgezős, legelsőben is a hóna-aljában összegyűlt zadságot szedi össze az ujjával, me-lyeket legott a beteg orra alá tart, melytől ez azonnal jobban lesz. Saját zadságtól nagyon is áztatott gyapot fővegét veszi elő azután a mérgezős, egy darabot le-kanyarít a piszkos, vörös kalapból, hogy azt vízben feláz-tatva, levét tea gyanánt adja be a betegnek. A gyógyszer-orr-gyilkos ugyan, de olyan jó hatásu, hogy a beteg más-nap akár táncolhat is. Ha az orvos, képzettebbnek is akar látszani még, akkor egy kis hókus-pókuszsal természet-föltölti titkos erejét is fitogtatja, avval bolondítja a hisz-keny szegény beteget. — A mérgezősok kerestek a tropikus égjál alatt, hol a mérges állatok, a légkör mér-ges alkatrészeit szíván fel, mirigyükből, marás által, az ember szervezetebe juttatják az ölé mérget. Találón nevez-ték el azért a görögök Egyiptomot a „mérgek hazájának.“

Egy igen érdekes esetet is mondott el a vezetőnk, melyet maga is egy mérgezőstől hallott. Egy anya a csecsemőjével együtt elszenderült a szabadban. Egy fölöttébb mérges kigyó, a tej szaga után indulva s fő mellére húzódik fel. Egy mozdulat, rémes sikoltás s a fiatal anya meg volt marva, vesztélyesen megmérgezte. A mérgezős gyors segélye azonban megmentette. Ez legelőbb is a saját mérges urináját adta be a betegnek s csak azután használta a többi ellenmérget, sapkát, kalapot s az ezekből főzött teát. Csak néztük a kigyós ember mutatványait.

### Nem volt az szerelem . . .

Nem volt az szerelem, a mit mi éreztünk,

A mi a szívünkben tavasz nyíltán támadt.

Virágnylás volt csak napkelése táján

Harmat hullás táján.

És napnyugtán aztán, elfonynyadt, elszáradt.

Zokogó szavunkat nem hallotta senki,

Nem sirattuk egymást éjszakákon által.

Nem hángtuk szemére egymásnak a vétket

A csaltság vétket.

Elváltunk egymástól csendes megnyugrással.

Te elmentél jobbra, én elmentem balra,

Még kezét sem fogtunk utólszor egymással.

Mint két bolygó csillag, mikor találkozik

Fenn a sötét égen.

S aztán összeolvad fény az éjszakával.

Bolygók voltunk mi is; összeestünk utunk,

Találkoztunk egy-két rövid pillanatra.

S a mint összejöttünk, úgy mentünk is szíjjel,

Köny, zokogás nélkül.

Te elmentél jobbra, én elmentem balra.

Eichardt Károly.

## A LEÁNYOKRÓL.

Gondolattörések. Gyűjtötte: —s—

Sietek előrebocsátani, hogy nem vagyok nőgyűlölő, sőt nős vagyok, nehogy bárki is azt gondolja, hogy a gyűlölet vezeti tollamat, mert az igazat megvallva, bizony a sok jó és szép mellett, csipős dolgokat is jegyeztem fel az emberi nem rózsabimbóiról: a leányokról. De hát Dumas szerint: A férfiaknak joguk van rosszat mondani a nőkről, de sohasem egy nőről. Igérem tehát, hogy ál-talánosságban maradok és a rózsabimbót úgy igyekszem bemutatni, hogy töviséből minél kevesebbet láttassak, mert magam is félek szurásaitól.

Sőt megnyugtatóan mondhatom, hogy nem minden-ben adok igazat a nagy elmék idezőző gondolatainak; ellenkezőleg egyes hibák mellett is — melyek oly jól állanak — szeretem a nélkülözhetetlenség a leányokat és azok bájos körét. Felvidulok, újraéledek körükben, ha hallom azt az utánozhatatlan, szivből jövő élénk kacajt, ha látom mosolygó ajkukat s mindig vig kedélyüket, ha tűzben égő, beszédes szemekbe tekinthetek, ha . . . egy-szóval, ha illatos körükben lehetek.

De ki is nem szeretné őket? Mikor ok a teremtés remekei: földi angyalok! . . .

S mégis . . . mégis, ha az ujszülött után tudako-zódva, azt a választ nyerjük, hogy leány, különös hang-súlylyal ismételtük: „csak leány?!“ — De nem így később! A leány korával összefügg értéke is. Mig kicsiny: vajmi kevésbe vesszük; ha nagy lény, ha hosszú ruhás, „eladó“: akkor dicsőítjük, égig magasztaljuk. Ez a leá-nyok fénykora (s mégis mily örömet óhajtának megvalúni tőle!) Ha tulhaladott kora, hogy ne mondjam: öreg, akkor ismét guny és szánalom tárgyává lesz.

A leány jövője mindig nevelésétől függ. Tudva azt, hogy a leány hivatása anyává lenni, a családi élet bol-dogságát megteremteni és biztosítani: be kell látnunk, miszerint a leány helyes felnevelése igen nagy feladat, melyet csak gondos, jó anya oldhat meg. Közmondásaink is emellett bizonyítanak, mondván: A milyen az anya, olyan a leánya. — Nézd meg az anyját — s ugy vedd el a lányát.

Maga Basedow, a nagy nevelő őszintén bevallja magáról, hogy saját leányát sem tudná és nem merné maga nevelni.

Nagyváradi Mira is így nyilatkozik: Abból a leány-ból, a ki nem volt jó gyermek, sohasem válik jó anya; meg hogy az elégedetlen leányból többnyire elkeseredett asszony válik, ez oly igazság, melyet kétségre senki sem vonhat, a ki meggondolja, hogy ha már az ártatlan, alig tapasztalt leány elégedetlen, mi lesz belőle később, ha családások érik, a mikben az élet oly igen gazdag!

Lássuk csak mi a leány?

Az örmény közmondás azt mondja: A leány olyan kincs, mely másnak tulajdona. — Vagyis ne nyulj hozzá, mig nem a tied.

Az orosz példabeszéd azt tartja, hogy a leány olyan, mint az alma; a melykbe belekóstoltak: nines értéke.

A magyar közmondás meg kellemetesnek tartja, mert szerinte mi a kellemetes: egy órai tojás, egy napi kenyér, tíz esztendő hal, hat esztendő bor, tizenöt esz-tendő leány, harminc esztendő jóakaró.

A leányt virághoz hasonlítani valami általános dolog s ezer meg ezer ily hasonlatot sorolhatnánk föl. A többek között itt adjuk Sározy Gyula egy szatirikus gondolatát: A virág, a szép leány és a sok pénz együtt járó eszmék, már azért is, mivel mind a háromnak egyenlő jó szaga van; a különbség köztük csak az, hogyha sok leány és sok virág van együtt, mindenki fejfájást okoz; de a hol sok pénz van együtt, annak szaga még a legnagyobb főfájalmat is eloszlatja.

Kisfaludi Károly a leányt rózsához hasonlítja és így határozza meg a különbséget: A rózsá és a leány között az a különbség, hogy a rózsá nem tudja szépségét, a leány meg mindig tesz hozzá. — Bizony a mai leányok mindenáron való tetszvágya leleményesebbnél-leleménye-sebb hamisságokkal szórja be a világ szemét. Az őszinte-ség, a természetesség vajmi ritka.

De így lehetett ez már régebben is, mert egy mult századbeli előkelő matrona ily tanácsot ír fiának: Kedves fiam! el ne végy feleségül olyan leányt, a ki legelőbb négyezer-ötzör meg nem lestél otthon — a reggeli előtt! Tudd meg, meddig nyújtózkodik reggel az ágyban; figyeld meg, olyan-e az arczsine reggel, mint a milyen este volt; tudd meg, a viz s a törülköző nem semmisítette-e meg arcán az esteli rózsákat; lepd meg akkor, a mikor nem vár, hogy meglásd, milyen állapotban van a haja, lepd meg, milyen hangon beszél anyjával, ha tanuk ninesnek jelen, mert ha barátságosan s felesel a szülőjével, légy meggyőződve, veled szemben sem lesz külömb. — Am, ha korán reggel ébren, csinosan felöltözökdve, megfésül-ködvé, ugyanazon arczsinnel és mosolylyal találod, ha ajkáról anyjával szemben ugyanazon kedves és szelid hangokat hallod, mint a melyekkel este elbájoit; ha a reggelenél nemcsak segédkezik, hanem anyját a házi munkától megkímélni igyekszik: akkor siess őt feleségül venni, mert az a leány igyémánt-kő. — Valaki kacagott önök között. Ugy-e Diogenes lámpája kellene az ilyen háztűz nézéshez.

Ime mit mondott Ábrahám a Santa Clara a bécsi Szent-István templom szószékéről: A leányok legyenek olyanok, mint a hó, a mely annál tovább tart, mennél

kevesebbet süti a nap. A leányok is annál tovább tartják magukat a nap fényében. A leányokhoz legillőbb a „nyilvános“ elnevezés. A leányok legyenek olyanok, mint a vadruccák, melyek a vadász előtt a víz alá rejtőzködnek; legyenek olyanok, mint a esigák, a melyek hátukon hordják házaikat, azaz legyenek otthoniasak. A leányok legyenek olyanok, mint a régi, lakattal ellátott könyvek, nehogy idő előtt szárfületek kapjanak! — Bájos olvasóim e rideg szavak megfontolandók...

Ha már leányokról eszegeünk, lehetetlen hallgatni a szerelemről, hisz az a forrása.

Minden leány lelkében — mondja Porzolt K. — meg van a szerelem iránti fogékonyság, csak kettő kell hozzá, hogy e fogékonyságból kifejléssze magát a szerelmet. És e kettő a regény, meg a férfi. Azért óvjuk leányainkat a regények mohó olvasásától; de mihaszna! a a másiktól: a férfítől oly könnyen nem óvhatjuk.

Nem is kell talán, hisz tudjuk, hogy: a virágnak megtiltani nem lehet... Még az is igaz, hogy: „Ifjuság szerelem nélkül olyan, mint a zord tavasz virág és gyümölcs nélkül.“

Sokan azt hiszik, hogy csak a szépség tehet szerepre méltóvá. Az csak hódít, de nem állandosítja a szerelmet. Szerintünk legszebb leány az, a ki jó; sőt a csinoságot is elibe helyezzük a szépségnek. Tolnai Lajos is azt írja, hogy nincs nagyobb szerencsétlenség, mintha egy leány nagyon szép. Az olyan vagy otthon marad, vagy szerencsétlen lesz, vagy megbolondul. Mert hát a nagyon szép nő másokat is megigéz s az imádók egész raját vonzza körébe; az imádókkal körülvett nő pedig az otthon csendes falai között — a természet rendjénél, jobban mondva a dolog természeténél fogva — elégedetlen. A szépségnek igen jó recipjét adja Gerő Ödön: Ha a leány szebb akar lenni, legyen jó kedvű. A nevetés fiatalit, mert a szív fiataliságát bizonyítja.

Manapság különben az a legszebb leány, a ki leggazdagabb. A közmondás is azt tartja, hogy: Csunya lány a szép a pénz! Ugyanezt fejezi ki ez is: Gazdag leány a boldog, hisz is esik farsangja. — Ez a szörnyű reális gondolkodás megölje a családi boldogságnak, mely szerelem nélkül nem képzelhető.

A közel multban egy előkelő, szellemes nővel utaztam együtt s többek közt a leányokról jövén elő a szó, említé, hogy mennyire terjed a fiatal leánykák között is a materiális gondolkodás a házasságot illetően; s mily gunyosan nyilatkoznak a szerelemről. — Hát bizony manap sok minden által engedik befolyásolni a szerelmet, sok ha... teszi azt szeplőtelenné. A mostani fiatal leányok mindenképp előtt főképp (ha nem kalapra) számítanak, azután munkátlan, kényelmes életre, hogy kipihenjék a — gondtalan gyermekéveket...

A költő is így énekel a mai önzésről:

„Tudom, ha megnyílnék előttük  
A bányában egy gazdag ér,  
En azt nézném, hogy fénye mily nagy,  
Te azt néznéd, hogy — mennyit ér!“

A tulhajtott anyagiságról pedig:

„Mit ér a dal te néked,  
Mit ér a méla hang?!...  
Habár úgy zeng, miként az  
Ezüst tündér-harang!  
Mit ér az érzés, mely úgy  
Feléd vonz engemet?!...  
Mit ér neked, mit ér — hisz  
Megenni nem lehet!“

Amde térjünk vissza az igaz szerelemhez, az első szerelemhez! Az első szerelem fenségességét így éneklie meg Byron:

„Az ékesszólás csak benned terem,  
Lányszív-alkotta első szerelem.“

Mit mond Porzolt Kálmán a leány szerelemről: Az udvarlás, a bók, a mulattatás, a tánc oly eszközök, melyekkel közönséges férfiak, közönséges leányokat mindig meghódíthatnak s az életben majdnem minden szerelmet, majdnem minden házasságot ily eszközök árán lehet elérni, de egy mélyen gondolkodó és mélyen érző leány szívében csak az támaszthat egy férfi iránt igaz szerelmet, csak az támaszthatja a becsület, a tisztelget a férfi iránt, ha meglátta a férfi lelkét, ha látta abból tömör folyással mindazt kiemölni, mit évek hosszú tapasztalása, gondolkodása és tanulása gyűjtöttek össze ebben. Ha látta, hogy a férfinek az életéről és mindenről a világon van egy sajátos véleménye, van gondolata, van meggyőződése s a férfi szívében van tűz és hev, nemesak a leány birhatóságért, esőkjáért, hanem nagy eszmék iránt is, melyek egy nemzetet vagy az emberiséget érdeklik.

Amde a mily kevés az ilyen férfi, olyan kevés az ilyen leány, de azaz lenni törekedni erkölcsi kötelesség és méltánylandó erő.

Beniezky Irma is azt hangoztatja: Nines annál fel-emelőbb érzés, mintha a leány azt a férfit, a kit megszeret, magasan maga felett érzi, látja.

Mint ír Jókai a leányokról: A természet oltotta a leány szívébe azt az ösztönt, hogy kíváncsiak legyenek az a férfit, a ki őket érdekli, olyankor megfigyelni, a mikor iszik. Mert hát borbán az igazság! Ilyenkor nyilvánvaló mindenkinek sajátos egyéni szokása, természete.

Ide iktatom mindjárt a leányokhoz intézett eme tanácsát Jókainak: Jegyezze meg magának minden leány, hogy az első nyil hegyét, a mit első tekintetével a férfi szívében hagyott, ha visszanéz reá ismét kivonja abból. A férfi azt fogja rá mondani: „közönséges nő!“ Tehát óva inti a leányokat egyik meglehetősen elterjedt hibájuktól: a kacérságtól.

Ime mit mond egy nő a kacérságról: „A kacérság kétélű tör, a midőn megvért a férfi szívet, egyszersmind megsebz a nő jó hírnevét is.“ Pedig a jó hírnevvel alig van nagyobb kincs a leánynak s jaj annak, a ki azt bármi uton elveszti! A rossz hírnev olyan, — Gothe szerint — mint a foltos ruha. Nem jelenhetünk meg benne tisztességes társaságban. Van-e ki ennek nagy horderejét fel ne fogná!?

Ha már ennyit foglalkoztunk a leányszerelemmel, mondjunk valamit a leányok esőkjéről is, hisz szerelem és esők együtt járnak.

Sogán így dalol:

„A lány ajak oltár, áldozat a esők rajt! —  
És a papja lenni minden ifjú óhajt.“

Jámbor Lajos pedig így ír:

„Ha a leány arca s ajka  
Bimbó, avagy kinyílt rózsza:

A férfi lesz a gondos méh,  
Ki mézet gyűjt össze róla!“

De most már befejezem a csevegést és ígérem, hogy jövő karácsonyig kellemesebb apróságokat gyűjtök együvé a leányokról, de kívánom, hogy azt már az e sorokat olvasott leányok, mint kis manák olvassassák...

## Egy szép asszonyhoz.

Találkoztam veled véletlen a parkban,  
Térfeddél sétáltál vígan, haz a hazban.

Mikor megláttalak s te megláttál engem:

Valami megdöbbenést szívemben, szívemben.

Mdövszöttük egymást olyan köszönyösen,

Mintha nem ismertük vön egymást

[szohacem.

Óh! nem fáj-e neked, hogy már elfeledtük,

Hogy egymást mi egykor oly forrón

]szereltük?

Nem lehet a szívnek megliltani, nem, nem,

Ha egyszer szereltél, újra ne szeressen.

Én szeretlek most is, te is engem, érzem,

Egy-egy sóhaj most is titkon száll én érzem.

Sedig, pedig, hidd el, hogy sokkal jobb volna,

Ha szívünk egymásra többé nem gondolna!

Mert ha újra befón mámoros alkalom:

Oda tesszünk végkép, én édes angyalom!

Térjünk igaz útra, kerüljük el egymást,

Ha szívünk fájna is, jobb lessen úgy,

[meglásd.

Áldjuka sorost, hogy megmenekülhettünk,

Egyszer... és örökre feledjünk, feledjünk!

Szabadska Gyula.

## MIKOR A LEÁNY TIZENNÉGY ÉVES...

— Berger. —

Egy reggel arra ébredtem, hogy nem vagyok többé — híres ember.

Ez iszonyuan bántott s végül arra tökélttem el magamat, hogy felmondok a háziasszonyomnak.

Hogy önök engem megértsenek, tudniok kell, hogy háziasszonyomnak van egy lánya és ez a leány... ez a leány...

De hát mit is boszankodom!

Az alábbiakból megtudnak önök ugyanis mindent.

\*

Ki lopkodja el parfüömöt?  
Ki használja fel kéziratjaimnak hátlapját konyha-receptekül és mosócédulakul?

Ki szívja el cigarettjeimet?  
Ki iszja meg likörömet?

Ki pingál menyasszonyom fényképére koromfekete bajuszt?

Ki énekel, ha én írok?  
Ki futyörészik, ha én írok?

Ki táncol, ha én írok?  
Ki nevet, ha én írok?

Ki...  
De hát mit is boszankodom!

\*

Egy napon így szolt hozzám a menyasszonyom: Hát igazán olyan nagy dolog egy szindarab megírása?... Nem hagyom tovább szólni. Rohantam haza.

Dramát írok! hevitett a buzdulás; megmutatom: drámát!

Két órán belül elkészültem a darab exoziciójával. A füzetet iróasztalomon hagytam s elmentem ebédelni.

Mire ebéd után haza értem, három lap hibázott a füzetből. Kikutattam minden fiókot, könyvválványt, szekrényt, a szoba minden zugát, az előszobát, a lépcsőházat...

Végre a konyhában ráakadtam két lapjára; össze-gyűrve, teli csupa zsirfolttal. Az egyikre nagy ákombákom, félig elmosódott betűkkel ez volt írva:

„Igy készitik a sunkásgombócot.“

Végy nyóc deka vajhoz egy egész tojást és két tojássárgáját, ehhez két tejbéazot zsemlet, kevés sótt és muskátidiot aztán 20 deka soványfinom sunkát.

A másikon meg ez:

Eheti tehernémű. nappali i. 2, éjeli i. 1, alsó n. 3. baris. 2, corséh 1. bluz. 2, köt. 4, A mosóné leközlebe kap 14 kr. még.

A harmadik lapot sehoggy se lelhettem meg.

Elképzelik-e önök, szives olvasóim, hogy mindmaiglan mért nem vagyok — híres ember?

\*

Nem vagyok képes dolgozni, minden gondolatom ellilán, ha valaki a szomszédos szobában nevet, futyörész, táncol vagy énekel. Lili pedig egész napon át egyebet se tesz, mint táncol, futyörész, nevetget. Lili a háziasszonyom leánya. Lili kisasszony tizennégy éves. Szeme világozkék, baja hirtelen szöke, egyebként igen nevelten.

Szinte naponta elvész valami az iróasztalomról. Vagy egy ceruza, vagy egy kőny, vagy egy kézirat. Ha kérdőre vonom, természetesen mit se tud róla. Mikor aztán

a konyhában meglelt, összegyűrt és bezsirozott kéziratlapokat a szemé közé tartom, kiölti piros nyelve hegyét s becsapja előttem az ajtót. Már többször rajta kaptam, mikor a padlásteljáraton ülve cigarettjeimet szitta, likörömet itta. Ha nőtlen viselkedését ilyenkor szemére lobbantottam, el sem pirult. Szentül meg vagyok róla győződve, hogy azt gondolta magában...

De hát mit is boszankodom!

\*

Felmondtam a lakást.

Háziasszonyomat ez rendkívül meglepte. Kérdezte az okát. Tétováztam. Mindenféle mentséggel állottam elő. De ő nem tágitott, mondjam meg neki az igazat. Így oszt meg is mondtam a legigazabbat. Beszólította Lilit. Ujra el kellett mondanom a panaszomat. Lili mindent letagadott, pedig legparányibb bűnét is előhozta. A háziasszony egészen kikelt magából. Lili pedig kimondhatatlan megvető tekintetet vetett rám s édes anyjának tisztos háta mögül hosszú orrot mutogatott nekem.

\*

Nyolc napja a pokol környéke.

Lili kifogyhatatlan a boszantások kitalálásában. Ha éjtélkor hazakerülök és felnyitom az előszoba ajtaját, rám dől a két méter hosszú porolóspró s leveri fejemről a cilindert. A lámpába petroleum helyett „Krondorfi“-t önt, a Krondorfi üveg meg szappanos vízzel van teli.

A kályhát most kizárólag kéziratjaimmal fűtik.

Lili minden reggel két, egy lábra illő cipőt tesz ajtóim elé, mintha két ballábbal jöttem volna e cudar világra.

Mikor pedig mindezt szóba hozom előtte, becsület szavára állítja, hogy nagyon boldog volna, ha már egyszer elköltözködném.

\*

A hordár már elszállította a könyves ládámat és kofferjeimet. En azonban még egyszer fellátogatok, hogy átadjam a kulcsokat s elbucsszom a háziasszonytól. Barátságban válnak el egymástól. Megígéri, hogy a netán még ideérkező leveleket új lakásomra küldi, én pedig ígérem, hogy a Vasárnapi Lapokat, melynek folyó érdekfeszítő regényei éten érdeklik, pontosan megküldöm.

Végül előhívja Lilit. Hívja egyszer, hívja kétszer, háromszor...

Már menni készülök, anélkül, hogy a kiesítől bucsut vennék. A háziasszony azonban sehoggy se engedett. Kisiet s pár perc alatt a leányt bevezeti.

Feltettem magamban, hogy igen barátságos lesznek Lilihez. Hisz öt perc, és örökre megszabadulok ettől az eleven ördögtől.

Kezemet nyujtom. Félve, huzóckodva fogadja ezt.

— Csak nem válnak el ellenségek módjára! — szóltam nevetve.

Ó hallgat.

Lehajlok hozzá, dacos szöszke fejét kezem közé fogom s igaz szívvel homlokom csókolom.

És most egyszerre — ma is inamba száll a bátorságom, ha rá gondolok — most egyszerre az a pajkos, nyughatatlan leány heves sírása fakad. Minden ok nélkül sir, zokog keservesen... Pedig hát igen barátságos voltam hozzá!

Vagy talán nem szabadott volna... Igaz, de hát ki tudhatja... Es aztán...

De hát mit is boszankodom!

Szóllósi Jenő.

## A DICŐSÉG.

Búvös, csodás lány a dicőség;  
Szemébe millió csillag ég.  
Aján mosoly, osábos, kerítő,  
Amely hívólag int feléd.

De míg hó szemjával futsz utána  
És üzöd árkon-bokron át:  
Ó is rohan, el, messze téled  
És hív és ingerel tovább.

Igy tart a játék jó sokáig,  
Hiába üzöd: el nem éred,  
Pedig az ó ajkán fogan csak  
Valódi üdv, valódi élet.

... Sebekkel elborítva végre  
Lihogve rogysz a földre le  
Szívét átkokkal illeted, mert  
Rút csalfasággal van tele;

Mert amitott s kaján gyönyörrel  
Bukásod percét várta csak  
S míg lelked végsőt hörg, vonaglik:  
Ó vad gúnnyal kacag, kacag...

\*

De im, hogy holt vagy, hangosan  
[zokogva,

— Csodás leány!

Legédesbb csókját tűzi homlokodra.  
KEMÉNYFI.

## Praedestináció.

Valahányszor a társadalmi élet rendes nyugalmát olyan megdöbbenő bűnesetek zavarják fel, melyek lélektanilag sem indokolhatók, mindannyiszor a praedestináció hitelvénnek dermedt hidege járja át a lelki élet mysteriumait kutatóknak idegeit.

Mert a halálon túli lelki élet ismeretlensége mellett vallás-erkölcsi jog és igazságérzetünk tiltakozik az ellen, hogy a „világosság“ itélőszéke előtt ártatlanok büntetessenek, azért a praedestináció hatalmát épen azon előttünk ismeretlen és rejtélyes motívumokban véljük, melyek a praedestinált egyének lelki egyensúlyát megzavarva, őket bűnök elkövetésére s így büntetésre méltókká lenniük kényszerítik.

A praedestináció hitét Kain és Ábel bibliai történetétől kezdve különböző ismérvek alatt csak nem minden vallásban megelhetjük, mely leginkább a lelki elkárhozás elhárítása vagy legalább is enyhítése irányuló testi önsanyargatásokban jut kifejezésre.

E komoly jelenséggel reális alapokra fektette a fiziologusok és pszichiaterek is behatóan foglalkoztak és alapját vetették meg a törvényszerű orvostannak.

A „Budapesti Napló“ f. évi 248. számában közölt érdekes tárcacikk nem elég szerencsésen vont Darwin és Lombrosó között parhuzamot, mert Darwinnek alig átmérhető széles természettudományi ismeretekre fektetett és az összes emberiséget átölelő levezetése, a faji és nemi kiválás és az ezt előidéző okoknak hatásaival foglalkozik, míg Lombrosó csakis a civilizált társadalom egy töredékéről szerzett phrenologiai eltérések ismeretére alapítja elméletét.

Kétségtelen, hogy a természettudományi ismeretek terén elért bámulatos eredmények felderítették azt, hogy az egyéni fizikum és a cselekvéseket szabályozó erő között bizonyos összefüggés létezik, mely a fiziologusok és pszichiaterek állítása szerint az agyrendszer védőpajzsának a koponyafalnak szabályos vagy rendellenes alakulásaiban nyilvánul.

Lehet, hogy a büntetések azon átlagos többségénél — kiknél a büntetést vezető okok a közfelfogásnak megfelelő érzelmvilágban fel nem lehettek; — csakugyan mutatkoznak phrenologiai abnormalitások, ezek azonban még nem igazolják az elmélet helyességét is.

Nem azért, mert az ez irányú észleletek csakis a büntetettek körében eszközöltek s így nincs kizárva annak lehetősége, hogy ők csak csekély százalékát képezik azon társaiknak, kik ugyanolyan abnormalitások mellett, mint a társadalomnak hasznos tagjai üdvös tevékenységben fejezték be hosszú életpályájukat. Viszont ellenben a teljesen hibátlan szervezetűek között is találhatók olyan büntetettek, kiknek büntényeit egy oldalról sem lehetett logikailag indokolni.

Mindazonáltal nem téved a természettudomány, midőn az egyén fizikuma és cselekvése közötti szoros összefüggésnek létezését felállítja, a mivel természettudományi alapon és mai álláspontján akaratlanul is hódol a Praedestináció elvének, melyet a családok degenerációjában és a vérrokokok egyesüléséből származó ivadékoknak rohamos pusztulásában mutat ki, igazolván ekként azt is, hogy a Praedestináció létjogosultsággal csakis ott bírhat, a hol a desorganizáció már minden segélyt visszautasít.

Mert minden élettevékenység oly szigorú vas-következéssel követi az elébe szabott természetes törvényeket, hogy működésében természetellenes ugrások soha létre nem jöhetnek. S ha mégis ilyeneket látni vélünk, úgy ez csakis onnan ered, mert az okozatoknak előzetes láncolatát, — akár megfigyelési képességeink fogyatékossága miatt, akár pedig azért, mert azokat jelentéktelenekek tartottuk — kellő figyelemben nem részesítettük.

Az élettevékenység változatos mozgalmailhoz képest az okozatokat ismertető jeleknek és a szervezet olyan látható helyein kell mutatkoznia, a melyek az élőfáknak leveleihez hasonlóan a szervezetben végbement és végbemenő jótékony vagy káros változásokat nemcsak felogni, de fokozatos fejlődésükben is föltüntetni képesek. Ilyenek a felhám (bőrfőület) az egészséges szemek szivárványhártyái és a körmök. Ezek a szervezeti élet-történelemnek nemcsak multja és jelenével ismeretnek meg, de ennek alapján valószínű következtetéseket is engednek meg a jövőre és elénk tárják a Praedestináció kérérlhetetlen ismerveit.

Az emberiség nagy kárára eddigelé a természettudomány nem méltatta kellő figyelmére azt a meglepő tüneményt, mely a fizikum fejlődés-történelmének eseményei és a fenti szerveknek szín és alakváltozásai közötti összefüggésben nyilvánul. E mellőzésnek okát azon sajátos körülményben találhatjuk meg, melynél fogva a kérdéses szín és alakváltozások a fizikumok fejlődés történelmében csak mint jelentéktelenekek látszó utjelzők lépnek fel.

Az e téren szerzett bámulatos felfedezések részletes ismertetését mellőzve, állításunk igazolásául az orvosok és természettudósok figyelmét csakis egyes meglepő természeti tüneményre hívom fel.

Ilyen az, hogy a szív- és idegbajosok körmei erősen domboru felületűek, míg a hurutokban szenvedők vagy a hurutok iránti hajlamot örökölték-e homorúak.

De ugyancsak a körmök világosítanak fel arról is, hogy az átöröklés melyik ágról történt, mert a hüvelyujjak körmei az anyai, míg a többi 4—4 ujjköröm az apai és a többi felmenő ágakat képviseli.

Tüdőveszes egyéneknek a szivárványhártyák körének halánték felé eső részére ülő sötét színű gúla észlelhetők, melyek eltérő nagyságukkal az észlelés alá vett szivárványhártyáknak megfelelően azt is tudatják, hogy melyik tudószárny van inkább megtámadva.

Kedvezően lefolyt gyulladások után a körmök valamelyikén — köznyelven ajándékot ígérő —

fehér pont vagy pontok jelentkeznek. Ha a pupilla és a szivárványhártya körök alsó széleit összekötő függélyes közep vonalban — a más jelentőségű rozsdabarna foltok kivételével — a hárttyák alapszínétől eltérő színváltozásokat látunk, akkor ezek a lábszárakon történt sérülésekkel ismertettek meg. A hárttyákon látható színeltéréseknek helyei pedig a sérüléseknek helyeit is jelzik.

Igy a pupillák szélein a combtövek, középtűt a térdek és a hárttyák szélein a lábujjak sérüléseit, melyek vagy szerettek, vagy olyanok, amelyekben a termékenyítés idejekor a szülők valamelyike szenvedett.

Az alapszínétől eltérő világosabb szín a csontot burkoló részeknek, a sötétebb ellenben már a csontoknak sérüléseit mutatja.

Mind ezek a nagy horderejű felfedezéseknek csak fővonásait vázolják, de eléggé alkalmasok arra, hogy a kezdetnek a szokatlanság és hihetlenséggel párosult nehézségeit leküzdve, komoly megfigyelések tárgyává tétessenek. A természet e csodás hieroglifikájának ismerete a babonák és az előítéletek épületének romokba döntésével nemcsak a Praedestináció valódi lényegét állítja elénk, de kiváló szereplésre hivatott a törvényszerű orvostudomány terén is, mert a büntetésekre vezetett okokat nemcsak pszichologiai, fiziologiai oldalairól is megvilágítja.

Papp László,  
mérnök.

### Giza és Margithoz.

Giza és Margit között édes vita támad.

Ki mulatott jobban, azon disputátnak.

Margit, az ifjabbik, beszél tüzzel, hérvel.

Emlékit hozza fel, és azokkal érvel.

## HIRDETÉSEK.

Karácsonyi és újévi ajándéknak.

# „COGNAC LATOUR“

legfinomabb desztillált

## BORKIVONAT.

EGYEDÜLI FŐRAKTÁRA:

### METZ JÓZSEFNÉL

ZOMBORBAN.

HÁROM CSILLAGOS 160 KR.  
NÉGY CSILLAGOS 2 FORINT.

## RÁCZ GYÖRGY

Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében Kulán kapható amerikai szőlő fás- és söldőtvány a következő Rupestris Monticola alanya ojtott fajokból: Muscat Lunel, Fontenabla rouge, Tokaj de Jardins, Burgundi fehér, Leányka, Semillon, Hosszu nyelű, Madelain augevine és Royal, Caebenet France, Merlot, St-Lorent, Oportó, Kadarka és Kövi dinka. Különféle Chasselas, muskotály és csemege fajok. Egy éves direkt termő amerikai gyökere szőlővessző, Canada és York Madeira. Továbbá első rendű Riparia Portalis és Rupestris Monticola fajtisza egy éves gyökere vessző. A kertészetben 100,000 nagyon szép alma vadonc egy éves, ezre 3 frt; két éves 5 frt; tizezeren felüli vételű 50 krral olcsóbb; 40,000 két éves körte vadonc, ezre 6 frt, továbbá a legjobb és legellentállóbb élő sövény, Maclura Aurentiaca, melynek levelei se-lyembogár etetésre éppen úgy használhatók, mint az eperfa levelei, egy éves duggyökere csemeték ezre 6 frt, válogatott 8 frt; két éves 12 frt; három éves 16 frt. Végre válogatott fajokból 12 féle két éves alma, körte, kajszin és kitűnő őszi barackfák. Az árak kívánatra közölve lesznek. A vevőket a fajtisza szőlőtelep és a kertészet megzemelésére tisztelettel meghívja az

2—1

INTÉZŐSÉG.

Párisban aranyéremmel és díszoklevéllel kitüntetve.

**IRÉN CREM.** Teljesen ártalmatlan s a legjobb szepítő szer, mely az arcbőrnek bársony finomságot és üdéséget kölcsönöz, pár nap alatt elhárít mindenféle bőrkittést, u. m.: bőrkittést, májfoltot, szeplőt, pattanást stb., az ajkak természetes üdésének fenntartására különösen ajánlható; azonnal felszívódik s így nappal is használható. **Ára: Kis tégelynek 50 kr. — Nagy tégelynek 1 frt.**

**IRÉN ARCPOR.** A legjobb „Arepur“ az arcbőrnek frisséget, szépséget és a legtisztább fehérszínűt kölcsönzi, azt simán és szárazon tartja. Háromféle színben kapható, u. m.: fehér, krém és rózsaszínben. **Egy doboz ára 50 kr.**

**IRÉN SZAPPAN.** Illatos növényekből készült legfinomabb pipereszappan. Kitűnően tisztít és élénkíti a bőrt. **Egy darab ára 40 kr.**

**IRÉN SZÁJVIZ.** Üdítőleg hat a foghúsról s megedzi a fogakat megbűlésekből eredő s más fájdalmaik ellen. **Egy üveg ára 35 kr.**

**IRÉN FOGPOR.** A legjobb és legártalmatlanabb fogtisztító szer, mindennapi használat után a fogak épek maradnak és vakító fehérek lesznek. **— Egy doboz ára 50 kr.**

**IRÉN HAJ- és SZAKÁLLNÖVESZTŐ.**

Legjobb és legbiztosabb szer a haj- és szakállnövesztésére. **Egy adag 2 frt.**

Kapható a készítőnél:

**HEISZLER FERENC gyógyszerésznél ZENTÁN.**

ALAPÍTTATOTT 1820.

Zomborban: Szabó Nándor Péternél.

\*-7

Giza bár higgadtabb, de azért nem enged

S a vitába mind jobban bele melegednek.

Sok emlék van együtt, mindenikhez mese,

Ezt és amatt kítől, hogyan is szerezte?

A halmaz emlék közt az engem is ott van.

Mért nem kérdik attól, ki mulatott jobban?

Vagy ha tölem kérdnek, talán megmondanám,

Ki mulatott jobban, az elmúlt év nyarán.

Am de előbb bárki, mondja azt meg nekem,

Gizát, vagy Margitot, melyiket szeretem?!

Ma hiszem Margitot, holnap azt, hogy Gizát

S folytatom szívemmel az édes disputát.

Trombitás.

Felelő szerkesztő:

**Dr. BALOGHY ERNŐ,**

köz- és váltó-üggyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

**RITTERMANN WÁNDOR.**

NYILTTÉR. \*)

Bucuzás.

Palánkára telekkönyvvezetővé neveztetvén ki, barátainak és ismerőseimnek ezen az uton mondom „Isten hozzád“-ot.

Zombor, 1897. dec. 23.

Sulyok János.

\*) Az e rovatban közlöttéért nem vállal felelősséget a szerk.

7363. sz. kig. 1897.

## Pályázat.

O-Szapár községében megüresedett s évi 200 frt fizetéssel egybekötött szülészeti állásra pályázatot nyitok. Pályázók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **1898. évi január hó 5-ig** hozzámm nyújtsák be. Apatin, 1897. december 11 én.

Főszolgabíró h. t.:

**Jeisel Henrik,**

szolgabíró.

2—1

1802. szám. kig. 1897.

## Pályázati hirdetmény.

Rigyica községében leköszönés folytán megüresedett havi utólagos részletekben fizetendő 400 frtnyi évi fizetéssel egybekötött gyalogos rendőrfelügyelői állásra ezennel pályázat nyitatom s felhívom a pályázni szándékozókat, hogy megfelelőleg felszerelt kérvényeiket alulírott községi elöljáróságnál **1898. évi január hó 6-ig** annál bizonyosabban benyújtsák, mert később érkező kérvények figyelembe vételre nem fognak.

Megválasztott az előirt egyenruházatot sajátjából köteles beszerezni.

Rigyicán, 1897. évi december hó 20-án.

2—1

A községi elöljáróság.

## Pályázati hirdetmény.

Kupuszina községében megüresedett havi előleges részletekben fizetendő évi 500 frt készpénz fizetéssel egybekötött segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni öbajtókat, miszerint ez állásra való képesítettségüket igazoló az 1887. évi 6 közgyűlési szám alatt alkotott megyei szabályrendelet által előirt okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzámm beárólag **foljó hó 30-ig** nyújtsák be. Apatin, 1897. évi december hó 12-én.

**Deak Zsigmond,**

főszolgabíró.

Ág  
mind  
szem  
régi  
is fe  
lasz  
VE  
tiszt  
K  
pc  
Be  
Kob  
E16  
A  
társ  
leg  
Kre  
és s  
2-2  
2413  
kig. 1  
köz  
rend  
egy l  
fizet  
pály  
P  
a  
b  
tölt  
e  
A  
nyel  
A  
1  
altis  
2  
nek  
3  
felel  
4  
E  
dők,  
sz  
nyit  
fizik  
telje  
A  
alul  
bezá  
A  
dezn  
K  
Milit  
K  
A  
na  
a l  
ték  
sek  
E  
A  
6-6

## Háziasszonyok figyelmébe.

Németországból érkezett új rendszerű  
**ágytolltisztító gőzgéppel**

mindennemű ágytollat tisztítok. Ezen, egészségi szempontból mellőzhetetlen tisztítási eljárás által régi és dohos ágytoll olyanra lesz, hogy az ujat is felülmulja, miért is egy háziasszony se mulasztja el összes ágytollát **GLIED TEST-VÉREKNEL** Árpád-utca 69. sz. alatt megtisztíttatni.

3-2

**KISS JÓZSEF LAPJA**

**A HÉT**

politikai és irodalmi szemle.

Kilencedik évfolyam.

**Megjelenik minden vasárnap.**

Belső dolgozótársak: *Ambrus Zoltán, Tóth Béla, Kóbor Tamás, Kozma Andor, Papp Dániel, Makai Emül, Ignotus, Heltai Jenő.*

**Előfizetési ára: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.**

**A HÉT** régi, megállapodott hitelű lap. A hét kidomborodó eseményeinek hí tükre. Politikai, társadalmi, művészeti és irodalmi kérdésekben a legszabadelvűbb eszmék és irányok szóvivője. — **Kronikai, Innen-Onnan** rovata, **Irodalmi és szinkritikai** már rég kivívták a közönség elismerését.

Mutatószámokat ingyen és bérmentve küld

**A HÉT kiadóhivatala,**

2-2

Budapest, Erzsébet-körút 6.

2413. szám.

kig. 1897.

## Pályázati hirdetmény.

A 2/1891. sz. községi szabályrendelettel szervezett községi rendőrség létszámában megüresedett egy gyalogrendőri állásra, melylyel évi 200 frt készpénzfizetés és egy lovasrendőri állásra, melylyel évi 200 frt készpénzfizetés és 100 frt loátalány van összekötve, ezennel pályázat hirdetik.

Pályázó által igazolandó, hogy

- magyar honpolgár,
- védkötelezettségének megfelelt, 24. életévét betöltötte, az 50-iket pedig el nem érte,
- fedhetlen erkölcsű, teljesen rovatlan előéletű,
- teljesen egészséges,
- irni és olvasni tud és a községben divó szerb nyelvet szóban bírja.

Alkalmazásnál elsőbbség adatik:

- Az 1873. évi II. t. c. értelmében igazolványos altiszteknek.
- A hadsereg és honvédségnél kiszolgált egyéneknek.

- Kifogás nélküli rendőrségi szolgálatban (nem felelős őri minőségben) alkalmazásban állott egyéneknek.
- Végül előnynek tekintetik a nőtlenség.

Fenti körülmények és előnyök közokirattal igazolandók, az egészségi állapot törvényhatósági orvosi bizonyítvánnyal olyképp igazolandó, hogy a szellemi és fizikai állapot és főbb érzékeknek, hallás és látásnak teljes bírása is kintjék.

Pályázati kérvények fentiek szerint okmányolva alulírt előjárásához **1897. évi december 31-ig** bezárólag benyújtandók.

A rubázatot a rendőrök sajátjukból tartoznak fedezni a felszerelést a község adja.

Kelt Ó-Sztapáron, 1897. december 15-én.

**Milits Szvetozár,** **Raczkov Nikola,**  
jegyző. 3-2 bíró.

Karácsony és újévi ajándékok.

## Hirdetmény.

Alulírott ezennel van szerencsém a t. nagy közönségnek becses tudomására adni, miszerint a

**karácsonyi ünnepekre,**  
valamint

újévi ajándékok gyermekek részére

a legnagyobb és a legszolidabb választékban kaphatók, úgy postai megrendelések is pontosan eszközöltetnek készpénz vagy utánvétel mellett.

Hódsághon, 1897. évi nov. 21.

A nagyközönség pártfogásáért esedezik

6-6 **Jakobovics Ádám.**

**Legnagyobb és legolcsóbb cipőbevásárlási forrás!**

A n. é. közönségnek tisztelettel tudomására adom, hogy a legnagyobb gyárakkal való 24 évi összeköttetésem és készpénzbeli nagybani bevásárlásaim ama kellemes helyzetbe juttattak, hogy **összes cipőárnyamat**

**telemesen leszállított, olcsó árak mellett adhatom el.**

Ajánlom egész nagy raktáramat, különösen nagy választéku téli férfi-, női- és **gyermekcipőket**, nemkülönben utolsó divatu **báli cipőket**:

**kivágott fehér glace bőrből 1 frt 90 kr, kivágott fekete bőrből 1 frt 70 kr, kivágott lakbőrből 2 frt**

Mint 24 év óta, úgy ezentul is t. vevőimnek csak a legjobb árúkat a legolcsóbb árakban fogom kiszolgáltatni. Kérek minél számosabb látogatást, hogy erről meggyőződést szerezhessenek. Zombor, 1897. évi november hó 28-án.

Tisztelettel  
**HOLLÄNDER JÓZSEF,**  
cipőkereskedő, (főutca.)

12-7

## Pályázati hirdetmény.

Alulírott iskolaszék a Gajdobra községében ujonnan rendszeresített kisdődönői és a mellé rendelt dajka állásra ezennel pályázatot hirdet.

Az óvónó évi fizetése 300 frt készpénz és az óvoda-épületben levő óvónói lakás és fűtés. A dajka évi fizetése 120 frt készpénz.

Az óvónó fizetése előleges, a dajkái utólagos havi részletekben a községi pénztárból, szabályszerűen kiállított nyugták ellenében lesz felvehető.

Felhívtnak mindazok, akik ezen állásokra pályázni óhajtanak, hogy a megfelelő oklevéllel és eddigi működésről szóló okmányokkal felszerelt kérvényeiket főtisztelendő Szauter István ker. esperes urhoz **1898. évi január hó 15-éig** nyujtsák be, mert a később beérkezők figyelembe vételni nem fognak.

Mindkét állásra pályázótól a német nyelvnek tökéletes bírása is megkívántatik.

Kelt Gajdobra (Bács-Bodrogh megye), 1897. évi december hó 15-én.

3-2

**A r. k. iskolaszék.**

## RAAB KÁROLY

HANGSZERKÉSZÍTŐ ZOMBOR (BÁCSKA).

Hegedűk vonóval . . . . . 1 frtól 20 frtig.  
Bögök . . . . . 20 frtól 50 frtig.  
Trombiták . . . . . 9 frtól 18 frtig.  
Különféle tamburák . . . . . 2 frtól 40 frtig.  
Felülmulhatlan erős hangu harmonikák 1, 2-50, 3-2 3, 4-50, 6, 8, 10, 60 frtig.

Zenélő művek legerősebb acélhanggal:

Intona, hat kottával . . . . . 7 frt 50 kr.  
Ariosa, hat kottával . . . . . 15 frt — kr.  
Aristonette, hat kottával . . . . . 12 frt — kr.  
Ariston, hat kottával . . . . . 19 frt — kr.

**Hangszerjavítások legolcsóbban.**

**Ugyanitt két tanonc felvétetik.**

4545. szám.

kig. 1897.

## Pályázati hirdetmény.

Tovarisova községben tresedésbe jött előleges havi részletekben kifizetendő évi 300 frtal javadalmazott községi írnioki állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felbivom pályázni kívánókat, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket **foljó évi december hó 28-ig** nálam benyujtsák.

A választás Tovarisova községében folyó évi december hó 30-án délelőtt 9 órakor fog megtartatni. A megválasztandó írniok alkalmazhatóságához képest havi 10 frt mellékjövdelemre számíthat.

Palánka, 1897. évi december hó 14-én.

Főszolgabíró hiv. távol:

**Lichtneckert,**  
szolgabíró.

2-2

**HARISNYAKÖTŐDE.** **ENGEL MÓR** **HIMZÉSI ELŐNYOMDA.**

**NŐI- ÉS FÉRFI DIVATÁRU UJDONSÁGOK TÁRA**  
**ZOMBORBAN.**

**A n. é. közönség szives figyelmébe!**

Mint minden évben, úgy az idén is **december 1-től december 25-éig**

**NAGY KARÁCSONYI VÁSÁRT**

rendezek,

amidőn az összes raktáron levő árúkat telemesen leszállított árak mellett **ADATNAK EL.**

**KÉSZ NŐI FEHÉRNEMŰEK,**

u. m.: corsettek, ingek, szoknyák, bugyogók, ágyak, vászon, chiffon és selyemárúkat teljesen kiárnyítottatnak.

Teljes tisztelettel  
**ENGEL MÓR.**

8-8

12995. sz.

kig. 1897.

## Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye b.-kulai járásába bekebelezett és Kucura székhelyvel rendszeresített XV. kör-állatorvosi állásra pályázatot hirdetek.

Felbivom az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t. c. és az 1888. évi VII. t. c. értelmében felszerelendő kérvényüket a nyelvismerttükkel és eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyítvánnyal kiegészítve hozzám **1898. évi január hó 20-áig** annál is inkább nyujtsák be, mivel az ezen tul érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Ezen körállatorvosi állás következő javadalmazással van egybekapcsolva: évi 600 frt készpénz fizetés, a körhöz tartozó községektől természetben ingyen fuvar. A gyógykezelési díjak egyezségileg fognak megállapittatni.

B.-Kulán, 1897. évi november hó 28-án.

**Dr. Széchenyi Tamás,**  
főszolgabíró.

3-3

**AZ APATINI KOSÁRFONÓK SZÖVETKEZETE**  
készítményei képezik tagadhatlanul  
a legjobb  
**karácsonyi és újévi ajándékokat.**

Ezen, mai nap az országban egyedül fenálló kosárfonó szövetségnek kaphatók minden néven nevezendő kosáráruk, mint: női kézikosarak, kézibőröndök, női munkaállványok, ékszer- és kézimunka-tartók, gyermekkosarak, papirkosarak, fedeles fáskosarak, utazó bőröndök, könyvtartók, theasztalok, kottatartók, különféle virágasztalok, cseréptartók, játszóasztalok, legkülönfélébb székek, angol mintájú olvasó székek, legújabb divatu színes székek, úgy bambuszból készült szobatorok, úgy pipereasztalkák, kalitkaasztalkák, tükör- és mosdóasztalkák, gyermekszékek és asztalkák stb. a legnagyobb választékban kaphatók.

Az összes árúkat a „zombori árucsernokban” és Becker János kereskedő úrnál **Hódsághon** kaphatók, mivel a szövetséget nevezett helyeken mintakollekciókat tart.

Mindennéven nevezendő megrendeléseket elfogad és a legrövidebb idő alatt szállít a szövetség.

A szövetségi nagy műhelyek bármely időben megtekinthetők.

A nagyérdemű közönség becses megbízásait kéri legmélyebb tisztelettel

3-2 **AZ IGAZGATÓSÁG.**

### Pályázati hirdetmény.

Ada községben leköszönés folytán üresedésbe jött községi gyalogos rendőri állásra ezennel pályázat nyitattik. Az állás javadalmazása havonként utólagos részletekben fizetendő évi 250 frt.

Felhivatnak mindazon magyar bonosságu, katonai kötelezettségüknek eleget tett, írni és olvasni tudó pályázni öhajtok, miszerint sajátkezűleg irt pályázati kérvényüket alulirt előjárásához keresztlevél, katonai könyvecské, hatósági és orvosi bizonyítvánnyal felszerelve **1898. évi január hó 3-ig** annál inkább adják be, mert későbbben érkezők figyelembe vételni nem fognak.

Kelt Adán, 1897. december hó 18-án.  
**Králik Lajos,** Wolf József,  
h. jegyző. 2-1 bíró.

823. szám.  
1897.

### Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. törvényszék mint csődbíróság 1897. évi 13044. számú végzése következtében dr. Gräber Lajos tömeggondnok által képviselt Schlesinger Ferenc közadós csődjében leltározott és özv. Kämmerer Anna zálogos bítelezőnél kézi zálogként levő és o. é. 1646 frt 60 kr-ra becsült rőfösáruk és esernyőkből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az apatini kir. bíróság 10559/1897. sz. kiküldő végzése folytán Apatinban özv. Kämmerer Anna lakásán leendő eszközzésére 1898. évi január hó 13-án és következő napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Apatinban, 1897. évi december hó 19. napján.  
**Oláh János,**  
kir. bírósági végrehajtó.

### HIRDETMÉNY.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint üzletünkben legjobb minőségű idei termésű

### narancs, citrom és malagaszőlő

kapható a következő áron:

- 7 darab narancs 10 kr.
- 7 darab citrom 10 kr.
- 1 kiló malagaszőlő 1 frt

Tisztelettel

**Engel és Goldstein,**  
fűszer-, csemege- és rövidáru kereskedők  
ZOMBORBAN.

### Faeladás.

A doroszlói erdőben mindennemű szerszámfá köbméterenként 8 frttól 12 frtig. azonkívül

- I. oszt. cserhasáb  méter 3 frt,
- I. oszt. tölgyhasáb  méter 2 frt 50 kr.
- I. oszt. dorong  méter 2 frt 25 frt,
- I. oszt. hasábfá kevert  méter 2 frt,
- II. oszt. dorong kevert  méter 1 frt 50 kr.

Bővebbet a tulajdonosok

**Kovács és Csernicsek**  
Doroszlón.

### Alkalmazást nyer.

Egy a jegyzői teendők minden ágában teljes szakértelemmel bíró egyén 41 frt 66 kr havi díjazás mellett 1898-ik évi január hó 1-től számítva 2 vagy 3 hónapon keresztül alkalmazást nyerhet Parabutyt községi jegyzői irodájában.

Parabutyt, 1897. évi december hó 13-án.

**Szalay József,**  
jegyző.

### Pályázat.

A gajdobrai r. k. hitfelekezeti német-magyar tanuló népiiskolájánál leköszönés folytán üresedésbe jött és 1898. február hó 1-ével betöltendő két tanítói állásra pályázat hirdetettik.

Javadalmazás: Késpénz fizetés címén 450 frt o. é. Lakbér fejében 50 frt o. é.

Megjegyzetjük, hogy az ismétlő iskola tartásáért a tanítóknak külön díjazás nem jár és hogy a kellőleg felszerelt s a gajdobrai r. k. iskolaszékre címzett folyamodványok **1898. évi január hó 15-ik napjáig** főtisztelendő Szauder István ker. esperes urhoz Obrováca küldendők.

Kelt Gajdobra (Bács-Bodrogh megye), 1897. december hó 13-án.

**Az iskolaszék.**

## VÉGELADÁS A GÓLYÁNÁL!

Más üzletág meghonosítása folytán

### GYERMEKJÁTÉKOK és BABÁK

olesó áron eladatnak.

Együttal ajánljuk ujonnan berendezett és nagyválasztéku

### női-ruhászövet-raktárunkat, férfi- és női divatárunkat.

Női kalapok az idény előrehaladtával fél áron adatnak el.

Szíves figyelmébe ajánljuk a nagyérdemű közönségnek NAGYVÁLASZTÉKU és DUSAN BERENDEZETT

## CIPÓRAKTÁRUNKAT,

mely mértékvetél és javítóműhelylyel van egybekötve.

Tisztelettel

### HIRSCHENHAUSER és KOVÁCS,

DIVATÁRUHÁZA A „KORZON”  
ZOMBORBAN.

## BITTERMANN NÁNDOR és FIA

KÖNYV- ÉS KÖNYVOMDAI INTÉZETE  
ZOMBORBAN  
A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Községi nyomtatványokból nagy raktár.

**Papir- és írószerek a bevásárlási áron.**

Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községeknek három havi hitel.

A „BÁCSKA” kiadóhivatala.

Telefon szám: 18.

Itt megrendelhetők:

- Váltók.
- Gyászlapok.
- Számlák.
- Levélfejek.
- Névjegyek.
- Eljegyzési és esketési kártyák.
- Sima- és dombornyomatu monogrammok.

Itt megrendelhetők:

- Hírlapok
- Művek.
- Naptárak.
- Táblázatok.
- Falragaszok.
- Körlevelek.
- Táncvigalmi meghívók.
- Táncrendek.
- Etlapok.

Az előkelő világ arcsejítője a

### Királynő arcsejteme,

mely hatásánál fogva fölülmul minden eddig ismert arcsejítő szereket.

Ártalmas alkatrészekből ment, nem tartalmaz zsíros anyagot, a bőr által teljesen felszívatik. Rövid használat után eltávolít az arcról minden bőrtisztatlanságot, u. m.: szeplőt, májfoltot, pörpöcsét, mitesszert stb., a bőrt fénytelen simává és hófehérre teszi, nappali használata megóvja az arcot a szél és hideg káros hatásától. Igen alkalmas színházak és estélyekre, mivel a hölgyor általa jobban tapad és az arcon állandóan megmarad.

**EGY TEGÉLY 70 KR.**

### Királynő crème szappan,

melynek alkatrészei a Királynő arcsejteme-el szoros összefüggésben vannak, a bőrnek simaságot, üdéséget kölcsönöz. Kiváló jó illatánál fogva legelső töltetű szappan. Egy darab 50 kr.

Mivel hasonló névvel teljesen értéktelen és ártalmas utánozások vannak, minden tegély védjeggyel van lezárva. Egyedül kapható:

### TEMESVÁRY JÓZSEF

Angyal-gyógyszertárban ZOMBORBAN.  
52-51 Postai megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

### Törlesztéses jelzálogkölcsonők.

A Sztanisicsi takarékpénztár jelzálogi biztosíték mellett késpénzben folyósítandó kölcsönöket engedélyez az ingatlan értékének fele részéig:

10 év alatti törlesztésre	14 1/2 %	mellett; fél évi járadék	100 frt után	7 frt 25 kr.
11 " " "	13 3/4 %	" " " "	100 " "	6 " 87 1/2 "
12 " " "	13 %	" " " "	100 " "	6 " 50 "
13 " " "	12 %	" " " "	100 " "	6 " — "
15 " " "	11 1/2 %	" " " "	100 " "	5 " 75 "
20 " " "	10 %	" " " "	100 " "	5 " — "
25 " " "	9 %	" " " "	100 " "	4 " 50 "

mely összegekben a kamatokon kívül a tőketörlesztési hányad is befoglaltatik. Bemutatandó: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv.

### Sztanisicsi takarékpénztár.